Nagyvárad, 1900. VI. évfolyam 127. szám. Szerda, junius 6.

Előfizetési árak:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre . . 16 kor. — fill.
Negyedévre . . 4 » — »
Helyben házhoz hordva:
Egész évre . . 20 kor. — fill.
Negyedévre . . 5 » — »
Vidékre postán szállitva:
Egész évre . 24 kor. — fill.
Negyedévre . 6 » — »

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apácza u. 3. sz.
A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.
Egyes szám ára 8 fill.

NAGYVARAD, junius 5.

A Legény-egylet zászlóünnepélye.

Harmadfélnapig tartott, fényesen sikerült, emlékezetes ünnepségek kiséretében, a társadalom részvétele és érdeklődése mellett ment végbe a Nagyváradi Kath. Legény-egylet gyönyörü szép zászlajának megáldása.

Sz. László egyházmegyéjének nagynevü főpásztora, dr. *Schlauch* Lőrincz bibornok-püspök áldotta meg, — az ő ragyogó, fenomenális hatásu ékesszólása hirdette először annak jelentőségét s — a jótékonyságáról országszerte ismert és tisztelt báró *Gerliczy* családnak egyik kiváló tagja, báró *Gerliczy* Ferenczné szül. *Fejérváry* Gizella állott mellette mint zászlóanya.

Ilyen kiváló pártfogók támogatása mellett jogosan remélheti a fiatal s már is sikerekre hivatkozható egyesület, hogy a megáldott zászlót, mely nemes törekvéseinek méltó symbolumát képezi, kitartó munka mellett diadalra viheti.

És ha czélját eléri, ha a tisztes iparnak munkásait megerősiti a vallásos és hazafias érzelmekben, elősegiti azoknak helyes irányu kiképzését s az egylet tagjaiból érdemes munkásokat, derék családapákat nevel, — nem csak az iparos ifjak, nem csak az iparos osztály igazi érdekeit mozditja elő, hanem megbecsülhetetlen hasznára válik az egész társadalomnak.

Ebben a meggyőződésben örömmel köszöntjük a Nagyváradi Kath. Legényegyletet s kivánjuk: legyen az egylet jövője a meglepő szép kezdetnek méltó folytatása.

* * *

A gyülekezés.

A szombati esőzés után pompás verőfény fakadt piros Pünkösd hajnalára, mintha az ég is örvendezne a bekövetkező szép ünnepélynek.

A kora reggeli órákban már élénkség volt az egylet helyiségében és a Janky-ház udvarán. A derék ifjak szerető gondossággal szépen kidiszitették az egyleti helyiség épületét. A hosszu épület külső falára az ablakok alatt zöld lombból font girlandot vontak s az ablak-közöket, valamint a kapu alját zöld galyakkal gazdagon diszitették.

Reggel 7 órakor már élénk sürgés-forgás volt az egylet környéken s egész Nagy-Teleky-utczán. Mindenfelől a legényegylet csinos jelvényeivel ellátott ifjak igyekeztek az egyleti helyiségbe. Csakhamar a kivánesi közönség százа gyült össze az utczán s állást foglalt az egyleti épülettel szemben.

Nyolcz óra még nem volt, mikor már egymást érték a robogó fogatok. A vőfélyek hozták a város és káptalan fogatain és bérkocsikon a fehérbe öltözött koszorus leányokat, akik mindmegannyija mint egy-egy feslő rózsabimbó. Csupa összhang: fehér ruha, kék diszités és viruló arcz . . .

A különböző egyletek, testületek ezalatt a Kispiaczon, a Szent László-szobor előtt gyülekeztek.

A diszmenet.

Nyolcz óra után indult ki a koszorusleánykák, vőfélyek és egyleti tagok csoportja az egyleti helyiségből a Szent László-térre, a hol felállitották a diszkivonuláshoz a menetet.

Megkapóan szép, impozáns volt ez a menet; olyan, amilyent Nagyváradon még nem igen láttak.

Czigány-zenekar nyitotta meg a diszmenetet; utánna jött páronkint, vőfélye karján a 38 szép koszorus leány; mindmegannyinak illatos, pompás virágcsokor a kezében. Ezután jött kibontott diszzászlóval a budapesti központi katholikus legényegylet küldöttsége s az ungvári katholikus legényegylet küldöttsége. Most következtek, remek diszlobogójukkal a nagyváradi ipartestületi önképző-kör tagjai, továbbá a Réti-Népkör tagjai: Gábor János elnök, a nagyváradi általános betegsegélyző egylet tagjai lobogóval, *Muntyán* János elnök vezetése alatt. Pár lépés köz után a nagyváradi önkéntes tüzoltó-egylet diszszázada lépdelt, lobogó alatt s trombitaszó mellett. A hatalmas diszmenetet a nagyváradi Katholikus Legényegylet rendes és pártoló tagjai zárták be, magukkal vivén fekete tokban a felszentelendő zászlót.

A hol a menet elhaladt mind nagyobb-nagyobb számu közönség csatlakozott hozzája, ugy, hogy a mikor a Muzeum-uton a székesegyház felé befordult a diszmenet, már ezer és ezernyi nép kisérte.

Az impozáns menet mindenütt, ahol elvonult, általános meglepetést és tetszést keltett.

A templomban.

Pont kilencz óra volt, amikor a menet bevonult a székesegyházba, a mely már ekkor telve volt ünneplő közönséggel.

A zászlóanyát fogatokon: *Schieffer* Ferencz kanonok, dr. *Vucskics* Gyula elnök, *Kugler* Albert alelnök kisérte. Vele együtt ment férje, b. *Gerliczy* Ferencz és anyósa: özv. báró *Gerliczy* Félixné.

A templom szentélyében a főoltártól jobbra felállitott imazsámoly mellett levő zsölyében foglalt helyet a zászlóanya, mig mögötte férje, anyósa, *Schieffer* Ferencz, dr. *Vucskics* Gyula, *Kugler* Albert ültek.

A koszorus leányok a kanonoki stallumok előtt levő padon foglaltak két oldalt helyet mig az egyleti tagok, különösen a dalárda tagjai a szentélyben, a főoltárral szemben foglaltak állást.

Dr. *Schlauch* Lőrincz bibornok-püspök diszfogatán *Ketser* Antal oltalkanonok kiséretében érkezett a templomba s a szent misét a káptalan tagjai és a kebelbeli papság segédletével végezte.

A templomban jelen voltak közül a következőket sikerült följegyeznünk: *Pável* Mihály püspök, br. Gerliczy Ferencz, br. Gerliczy Ferenczné, br. Gerliczy Félixné, Bereczky Kálmán, Bozóky Alajos, Bordé Ferencz és neje, Berg báró, Bertsey György, Baróthy Ákos, Beczkay Lajos, Cseresnyés Albert és családja, Csordacsits Ferencz és családja, Dús László és családja, Ficzek Lajos és családja, Hranyiczky Károly, Janky Antal, Kiss Elek és neje, Mihályházy és családja, Mezey Mihály, Olasz Elemér és családja, Papp Miklós, Papp György, Rimanóczy Kálmán, Rees E. M., Stipsics báró tüzérezredes, Sal Ferencz, Stark Gyula, Sipos Árpád és családja, Szokoly Tamás, Tichy Gyula, Krüger Viktor, Székely Sándor, és még számosan.

A bibornok beszéde.

A szent mise után dr. *Schlauch* Lőrincz bibornok a szószékről megtartotta hatalmas ünnepi szónoklatát, a mely szépségben, eszmegazdagságban, mély bölcsességben ismét egy szeme annak a drága gyöngysornak, amelyet a bibornok beszédeiből füzött. A beszéd elején Pünkösd ünnepének jelentőségével foglalkozott a püspök. A beszéd e részének eszmemenete a következő:

Az ős keresztény időszámitás szerint ma üli a keresztény katholikus anyaszentegyház 19 százados évfordulóját. Pünkösdkor szállott alá a Szentlélek, melyet Krisztus urunk igért, hogy fölvilágositsa az elméket, ápolja az áldozatkészséget, vezesse a lelkeket a világ végéig. Együtt ültek az apostolok és várták a Szentlélek eljövetelét s midőn leszállott rájuk: a félénkek bátran léptek elő és hirdették Krisztus tanait. Az apostolok a Szentlélek eljövetele által lettek azokká, a minőknek őket Krisztus az egyház vezetésére rendelte. Ezért méltán nevezhető Pünkösd ünnepe az anyaszentegyház születésnapjának.

Ekkor teremtett a Szentlélek ereje uj országot, uj társadalmat s magasztos, természetfölötti életnek nyitotta meg az utját. Világra születtek a hit hősei, müvelődött a társadalom, megszentelődött a család s az egyes ember megtalálta az üdvösséghez vezető fonalat. Se Krisztus, se az apostolok nem hirdették a világi bölcsességet, nem állitották vala az észt egyedüli vezetőül, a szivet egyedüli tanácsadóul, — örök és magasztos eszméket, igazságokat hirdettek. S tanitásuk magasztossága mellett oly egyszerü, hogy azt megértheti szegény és gazdag egyaránt: nem kell ahhoz nagy tudomány, csak egyszerü sziv és jóakarat. Olvassuk az apostolok leveleit és látni fogjuk, hogy egyszerü nyelvezetük, egész gondolatmenetük, minden törekvésük elüt ama könyvektől, melyekben a világi tudomány van larakva. Nem adnak szabályokat a gyakorlati életre, de arra törekszenek, hogy az emberekben az istenes életre való törekvés mindinkább növekedjék.

Ezen az alapon jött létre Isten országa a földön és állott fönn 2000 éven át. S valamerre a kereszt feltünt: ott fakadt a szivekben, az Istenhez és az emberekhez való szeretet. Más megitélés alá kerül az egész erkölcsi világ. Jót tenni a pogány világban is lehetett s mi katholikusok meghajlunk minden jó cselekedet előtt, bárki legyen is a szerzője, de a jótett akkor bir igazán becscsel, ha Krisztusra,

Krisztus szenvedéseire való tekintettel történik. Mindent Krisztussal és semmit nélküle; vele kell a napot kezdeni és nevével hajtani álomra a fejünket. Ha ehhez vesszük azt a büvkört, amit Isten kegyelme áraszt, felfoghatjuk azt a hatást, amit a katholikus egyház 2000 éven át terjesztett. Az egyház nem zárja ki, a mi természetes, ami észszerü, a katholikus ember is ember marad, de rendeltetése, czélja magasztos, mert isteni alapra van fektetve.

Fejtegette ezután a bibornok, hogy mily bámulatos eredményeket hozott létre a görög és római kultura. De az ész aztán nem volt képes tovább vezetni az emberiséget, nem volt képes uj gondolatokat teremteni, ne volt képes kielégiteni, megnyugtatni az igazság után sóvárgó emberiséget. Ekkor beállott az idők telje, mint a szentirás mondja. Uj ideál kellet — s az uj ideált meghozta a katholikus anyaszentegyház. A pogány élet elvesztette a létalapját, emelkedettebbek lőnnek az erkölcsök s nagy diadalokat ült az emberi méltóság.

Igy haladt az egyház 2000 éven át s — töröljük ki e 2000 évet az emberiség történetéből! — mivé lett a társadalom? ! Mivé lesznek az erkölcsök? 2000 éve hirdeti az egyház az elveket, amiket Krisztus és az apostolok hirdettek és ma is ezen az alapon állunk, mert ez az alap isteni. Megmaradtunk és megmaradunk ez alapon, mert az idők bizonyitják, hogy még ez az alap áll, fennmarad minden erkölcs és ideált: s ha ez alapról eltávozunk, Isten helyét a gonosz szellem foglalja el. Mert *valahányszor a Kálvária keresztje ingadozott: ingadozott az egész társadalom, a család, a törvénytisztelet és minden, ami az emberiségnek boldogsága és dicsősége.*

Megmaradunk az alapon, mert mit akarnak ezért cserébe adni? A kétkedést Istenben és önmagunkban? A kétségbeesést, mely mindent megöl? A felebaráti szeretet helyett a humanitást, mely nem egyébb, mint szép szavakba öltöztetett önzés, ami mellett szivtelen lehet a gazdag és éhen halhat a szegény. Mi megüljük a Nagypénteket, a Husvétot és hálásan leborulunk Pünkösd ünnepén, az anyaszentegyház születése napján! Hadd temessék el a lelkileg halottak a maguk halottait — *mi az élet hirdetői vagyunk*! Mi élni akarunk és élni fogunk Krisztusban!

És most hozzátok fordulok jó ifjak, kik Legényegylet czimén egyesülve e mai nagy napot választották ki arra, hogy a katholikus anyaszentegyház védszárnyai alá állván, nyilvános vallomást tegyetek hitetekről, vallomást tegyetek azon meggyőződésről, hogy nehéz munkátokban csak egyben biztok, csak egyben reméltek, csak egyben találtok vigaszt: az Istenben s az ő anyaszentegyházának szeretetében.

Az anyaszentegyház áldását jöttetek kérni a zászlóra, mely jelvénye legyen egyességteknek, bizonyitéka hazafias érzelmeiteknek és hirdetője a testvéri szeretetnek, mely benneteket összeköt.

Hajdan is igy volt csak más formában; de akkor is mint ma, az anyaszentegyház volt az iparnak szerető anyja. Az iparos ifju a mester családjához tartozott; a szülői házat helyettesitette a mester családja, az volt az ifjunak második otthona. Vallásosság, tiszta erkölcsök, az ősöktől leszármazott becsületesség honolt ott, a hol az ifju iparos meritette jövőjének egész irányát.

De változtak az idők. Az ipar mindinkább növekedő nehézségekkel küzdött, a kornak szelleme, de meg inkább a munka viszonyok azon benső családi viszonyt a mester s az iparos ifju között megbontották. Az ifju hamar maga ura lett, de tapasztalatlanságának martalékává lett az üzérkedés minden faju ármányainak. Az iparos ifju magát elhagyatottnak, támogatás nélkül állónak érezte.

És ime ismét az anyaszentegyház volt az, mely felkarolta az iparos ifjak ügyét. Amit elvesztettek a mester családjában, azt az ő vezetése mellett egyesületekben, a szeretet-kör ez önösségében, egymás támogatásában akarta és akarja az ifjaknak visszaadni.

Ti jó ifjak megértettétek a hivó anyának szavát, ti is egyesültetek, követtétek ezer és ezer társaitok példáját, megalakitottátok a nagyváradi Kath. Legényegyletet, nektek is mint mindenütt a legényegyleteknek lett:

1. a vallás és erény,
2. a munkásság és szorgalom,
3. az egység és szeretet és
4. a vidámság.

Ti ezen jelszavak alatt akartok élni, dolgozni és földi, valamint mennyei boldogságtokat eszközölni. És igazságotok van! A vallás nélkül senki sem boldogulhat, a munka a melyen nincsen Isten áldása meddő! A keresztény ember az erénynek alapját a vallásban keresi. A munka is erény és azért bármily állásban is legyen valaki a munkásságot mindenütt megbecsüljük. Isten előtt nincsen különbség a munkás és munkás közt; a szorgalom, a teljesitett kötelesség és az éghez irányzott jóakarat: ezek esnek latba az Isten előtt.

Irjátok jó ifjak e jelszavakat sziveitekbe és valahányszor ezen megáldott zászló előttetek lobog, jussanak ezek eszetekbe. Uralkodjék köztetek az egyesség és szeretet és ha e kettő vezet benneteket vidámabb lesz az élet és a jó Isten azt, amit tán az élet megtagadott tőletek, a lelki javak özönével fogja pótolni. Amen.

A zászló megáldása és a szegbeverések.

A mély hatást tett beszéd elhangzása után ismét a szentélybe ment a püspök s ott megáldotta a Legényegylet uj lobogóját. — Az egyszerü, de ünnepélyes aktus után pedig két szeget vert be a zászlóba: egyet az Isten nevében, egyet pedig saját nevében ezzel a jelmondással:

— *A munka erény, az erény jutalmazója a jóságos Isten.*

A zászlóanya a Legényegylet jeligéjével verte be szegét:

— *Isten áldja a tisztes ipart!*

A zászlóanya rákötötte a rudra a gyönyörü szalagot, melyet a Gerliczy- és a Fejérváry-család czimerei diszitenek. A nehéz selyemből készült szalag az Orsolya-zárda munkásságát dicséri s általános feltünést keltett gondos, izléses hímzéseivel.

Báró Gerliczyné után *Vinkler* József püspök a maga és a káptalan nevében, majd az alábbi sorrendben a következők vertek szeget a zászló rudba:

Gruscha bibornok helyett *Schiffer* kanonok: Jézus nevében!

Pável Mihály püspök nevében *Nyes* Mózes kanonok.

A koszorus leányok nevében: *Steininger* Gizella: Munka, erény és szorgalom.

Szalagot hímeztek a zászlóra a koszorus leányok is, ezt is a templomban illesztették reá.

A zászlótartó felemelte a már megáldott lobogót s kivitte a szabadba. A templom előtti téren csinos lombsátor állott, lobogókkal, czimerekkel diszitve, közepén asztallal, a fal mellett emelvénynyel. Ide jött a templomból a közönség. A zászlóanya az emelvényen foglalt helyet, körülötte a koszorus leányok állottak sorfalat, mig a zászlót az asztalra teritették s ugy folytatták a szegbeverés szertartását a következő sorrendben:

Schiffer Ferencz pozsonyi kanonok, a Legényegyletek országos szövetkezetének elnöke: Isten dicsőségére és a tisztes ipar javára!

Beöthy László főispán nevében dr. Vucskics Gyula: Az ipar dicsőségére.

Vucskics Gyula dr.: Ki kell göngyölni azt a zászlót, hadd lengjen nyiltan, szabadon!

Kugler Albert világi elnök a maga s a László- és a Hunyadi-malom nevében: Kis és nagy iparért!

Bozóky Alajos dr. jogakadémiai igazgató: Istenfélelem, becsületesség, kitartás!

Dr. *Bozóky* Alajosné: Egyesülésben rejlik az erő.

Kiss Elekné: A hit, remény, szeretet legyen vezércsillagod!

Szent István-társulat képv. *Makkay* József tiszt. tag: Hasznos olvasmányt az ifjuság kezébe!

A 48-as párt nevében *Szokoly* Tamás ügyvéd: A haza függetlenségéért!

Németh József püspök nevében: dr. Vucskics Gyula.

Báró *Fejérváry* Géza honvédelmi miniszter: Hazaszeretet lelkesitsen minden munkátokban!

Báró *Gerliczy* Ferencz: Egyetértés, szorgalom, vallásosság legyen vezérlő csillagod!

Özv. báró *Gerliczy* Félixné: Hass, alkoss, gyarapits!

»*Nagyváradi Takarékpénztár*« nevében *Justh* Gyula: Az ipar és kereskedelem fejlettsége teszi nagygyá hazánkat.

Dr. *Hoványi* Géza nevében *Justh* Károly: Vallás nélkül minden emberi munka eredménytelen.

Justh Károly: Isten segitse a nagyváradi iparosokat!

Steinberger Ferencz kanonok: Mig a munkások Isten házába járnak, érczkarjaiktól nem félhet a társadalom.

Osztrák-Magyar Bank nagyváradi fiókja.

»*Nagyváradi Ipartestület*«: Munkásság, szorgalom egyesült erővel.

Dr. *Bulyovszky* József polgármester nevében *Dús* László: Törekvéseidben erősitsen a tudat, hogy magyar vagy!

Dús László városi főügyész: Utaidban vezessen az égi jel!

Busch Dávid főmérnök: Jelképed legyen a hangya szorgalma, a kitartás.

Fetser Antal kanonok a maga és a *Budapesti Szent Imre-Egyesület* nevében: Tiszta sziv, tiszta kéz, tiszta munka.

Réz Mihály a maga, a *Biharmegyei Népnevelési Egyesület* és a *Biharmegyei Tankerületi Tantestület* nevében: Erős kéz tartson! Kisérőidet boldogulásra vezesd!

Darvassy Lajos tanácsnok: A haza teremtette az ipart, az ipar tartsa fenn a hazát.

Ember György tanitó: A tisztes ipar és iparkodás tisztességet és jólétet szerez.

Dr. *Baróthy* Ákos: Isten nevében, nemzetünk dicsőségére! Hass, alkoss, gyarapits s a haza fényre derül.

Mihályi Viktor balázsfalvi érsek nevében dr. *Vucskics* Gyula.

Császka György kalocsai érsek nevében dr. *Vucskics* Gyula.

A püspökség tisztikara.

Schlauch Jozefin.

Dencs János cz. kanonok: A boldogságos Szüz Anya szent Józseffel védje az egyesületet.

Krüger Viktor főreáliskolai igazgató nevében fia *Aladár*: A szeretet hozott létre, vezérelj te is szeretetre!

Dr. *Némethy* Gyula: Áldott itt e földön, felvezet az égbe Názáreti Jézus családja körébe imádságos munka.

Rimanóczy Kálmán: Az iparosok javára.

Dr. *Demek* Győző helyett *Pálffy* Béla: Égve honért, biztón nézzen előre szemünk.

Andriska Károly: Munka az emberé, a dicsőség Istené.

A nagyváradi *tüzoltók* nevében *Janky* Antal: Vallásosság és hazaszeretet legyen az egyesület jelszava.

Székely István egyetemi tanár: Imádkozzál és dolgozzál!

Papp Miklós pénzügyigazgató: Buzditsa e zászló az egylet tagjait, rendithetlen hitre, összetartásra és összmüködésre, mert e mellett biztos a siker — győzelem és boldogulás.

Budapesti országos központi legényegylet: Isten áldását kérjük a zászlóra.

Ungvári kath. legényegylet: Vallás és szorgalom vezesse az ifjuságot!

Vidovits György cz. kanonok: Szüz Mária légy védangyala!

Özv. *Grunwald* Henrikné: Munkája jutalmát lelkiismeretében keresse mindenki.

A nagyváradi gázgyár nevében *Rees* Emil: Velünk az Isten!

Azonfelül szegeket vertek még be:

Nogely István, a kapuczinus zárda, Munkás betegsegélyző egyesület, Réti Népkör, Nagyváradi kereskedelmi és iparkamara, *Podmaniczky* Emma bárónő, *Nagyvárad* szerkesztősége, *Rácz* Mihály, az Orsolya-zárda, *Kelemen* Kálmán, *Bázár* Gyula, *Sebestyén* Lajos, *Csordacsics* Ferencz, *Karger* Sándor, *Széles* Lajos, *Óváry* Lajos, *Mokry* János, *Tichy* Gyula, a közuti vasut, *Vella* Pál gör. kath. kanonok, *Gazsi* György, *Köblös* Ferencz, *Bodó* Bertalan, *Mertz* Nándor, *Andrássy* Péter katonalelkész, *Tátray* Kálmán, *Halász* Gyula, *Hehelein* Károly, Nagyváradi tanitók köre, *Schiefner* Ede pápai prelátus, dr. *Szolcsányi* Hugó és dr. *Fersz* Adolf jogtanárok, kir. tanfelügyelőség, *Barza* József, Szabó János, *Jelinek* Ferencz.

Az egyesület tagjai az egyleti helyiségben elhelyezendő táblára külön ünnepélyes alkalommal fogják a maguk szegeit beverni.

Majdnem délig eltartott, a mig az utolsó szeg is a rudba volt verve. Akkor aztán ugyanolyan rendben, mint a hogy kivonultak, megindult a menet vissza a városba.

A rend fenntartására *Papolczy* kapitánynyal, *Réz* és *Kápolnay* biztosokkal diszruhás rendőrök vonultak ki, a kiknek a tüzoltók is segédkeztek.

A diszebéd.

A székesegyháztól déli fél 1 órakor vonult be a diszmenet az egyleti házhoz, ép olyan szép rendben, mint a kivonulás történt, azzal a különbséggel, hogy a menetet most már a nagyváradi Kath. Legényegylet nyitotta meg, a felszentelt uj diszes zászlóval. Az ujvárosi r. kath. fiuiskola udvarán *Markely* János fényképész lefotografálta a koszorus párokat.

A közönség egy órára gyült össze a Zöldfába, a diszebédre.

A patkó alakban elhelyezett asztalokon kivül még több hosszu asztal volt megteritve.

A főhelyen a zászlóanya tiszteletére az egyletnek virágokból kirakott czimere volt felállitva, a melyet a nyoszolyó leányok pompás csokraival együtt *Jelinek* Ferencz kiváló mükertészete készitett.

A középasztalnál helyet foglaltak: a zászlóanya: báró *Gerliczy* Ferenczné, özv. báró Gerliczy Félixné, báró Gerliczy Ferencz, Schiffer Ferencz, Grócz Béla, Steinberger Ferencz kanonokok, Papp Miklós kir. pénzügyigazgató, dr. Vucskics Gyula, Kugler Albert, Pálffy Béla, Réz Mihály, Milibák József és neje, Krisztik János, Makkay József, Óváry Lajos, Jelinek Ferencz, Janky Antal, Voszka Ferencz, Széles Lajos, Jankovics János, Tátray Sándor, Gábor János, Muntyán János s még sokan. A koszorus párokkal együtt 150-en vettek részt a diszebéden.

A negyedik fogásnál felállott *Schieffer* Ferencz kanonok, a központi legényegylet elnöke s megkezdte a pohárköszöntők sorát. Áldjuk a Gondviselést — ugymond — hogy összegyültünk Szent László városába katholikus ünnepre ma, midőn az egyház születésének napját üljük. A kath. egyház 2000 év óta hinti áldását a földön s ez áldásból f[illegible]dtak a legényegyletek is. Az egyház látható feje, a mi dicsőségünk: a munkás pápa, aki bár törődött testben a világosság világossága. Ő Szentségére üritsük poharunkat s a mig szivünk lüktet, hangoztassuk: Tartsd meg Isten Szent Atyánkat.

Zugó éljenzés követte a jeles főpap szavait.

A felharsanó éljenek elhangzása után *Schieffer* kanonok folytatta beszédét:

— Nincs hatalom csak az Istentől. Ez az a hatalom, a mely előtt mindannyian megz hajlunk. Közmondásossá vált a haza határain tul is a magyar nemzet király iránti szeretete. vitam et sanqvium! átment az életbe Ezt mutassuk is meg. Felesleges volna bizonyitani a király iránti szeretetünket, de felállva, szivünkből hangoztassuk: Éljen I. *Ferencz József*, a király.

Az egész társaság helyéről felemelkedve, másodperczekig éljenezte a királyt..

Dr. *Vucskics* Gyula, az egylet elnöke emelkedett ezután szólásra. Rámutatott arra, hogy alig van szebb dolog, mint mikor azok, akiket magasra helyezet a Gondviselés, onnét a magasból egyszerü, az élet bajaival küzködő polgártársaik sorsának enyhitésére törekszenek. Szt. László egyházmegyéjének főpásztora Dr. *Schlauch* Lőrincz bibornok-püspök főherczegekkel áll egy rangban s ime készségesen siet az iparos osztály jelesül az iparos ifjak támogatására. A n.-váradi Kath. Legényegylet alakulását jórészt Ő Eminenciájának köszönheti, kinek bőkezü áldozatkészségéből nyerte az egylet első felszerelését. Azóta is sokszor érezte az egylet fővédnökének, a bibornok-püspöknek atyai jóságát; jótéteményeire most tette fel a koronát, mikor ő maga áldotta meg — ragyogó ékesszólásu beszédje kiséretében — egyletünk diszes zászlóját, nemes törekvéseink méltó symbolumát. Ő Eminenciáját, az egylet atyai jóságu fővédnökét köszönti azért az egylet s az egész közönség nevében az elnök.

Pálffy Béla a zászlóanyához intézi szavait. Munkások közzé jött, akik becsületesen közdenek megélhetésükért. A munkás nem tudja, hogy meglesz-e holnap a kenyere. De türelemmel esd fel az égre s lát ott egy-egy csillagot, a ki leszáll hozzá. Ilyen magasan álló csillagok azok az aristokrata családok, kik a multban is büszkeségei voltak a hazának. Zászlóanyánk családja is ilyen magasan tündöklő csillag s ennek egyik ékes tagja leszállott közzénk, s világosságot, meleget terjeszt. E szép elhatározásával minket emelt fel magához. Élteti a zászlóanyát s kivánja, hogy az aristokráczia által áldja meg az Isten a magyar ipart. (Taps és éljenzés.)

Báró *Gerliczy* Ferencz azzal kezdi beszédét, hogy előre nem tudja, mit mondjon, mert nem az ész szavát akarja tolmácsolni, hanem szive érzelmét. Arra a szép beszédre, a mely előtte elhangzott, nem voltak elkészülve. Vannak, akik ezen lendületes szavak hatása alatt könyeztek, de vannak, akik vasakarattal szivükbe zárták meghatottságukat. Ő is nagyváradi, s bár elvitte innét a sors, de szivének egy részét itt hagyja. Hálás elismeréssel fogadja Pálffy Béla beszédét s kéri az ifjakat, hogy ezt a derék férfiut kövessék, mint a magyar ember a zászlót a harczban. Élteti Pálffy Béla igazgatót.

Hoszas, szünni nem akaró éljenzésben nyilatkozott meg erre az a benső, igaz szeretet, a melylyel az ifjuság igazgatója iránt el van telve.

Pár percz mulva ismét báró *Gerliczy* Ferencz szólalt fel, ezuttal, mint a nyváradi kath. kör elnöke, ennek nevében. Köszönettel mond azoknak a vendégeknek, akik a nyár heve daczára eljöttek az ünnepélyre. Élteti *Schiefter* Ferencz kanonokot, a budapesti és ungvári küldötteket és a nagyváradi egyletek köldötteit (Éljenzés.)

Pálffy Béla a helyi ipari egylelek nevében szól, a melyek testvérek, bár különböző a czimük; az életben is a testvérek között az egyik szőke, a másik barna, azért édes testvérek. Ez egyletek mindannyian az ipar gyermekei. A nagyváradi iparos egyesületek nevében köszönetet mond báró Gerliczy Ferencznek. Majd egy ügyes fordulattal áttér az ifjuságra. Nehéz az iparos helyzete. Fárad, munkál kézzel lábbal, csak a szivére nincs szüksége a munkánál s nem csoda ha ezt igyekszik másra bizni. A koszorus leányokról emlékezik meg lendülettel s tréfásan, kivánva, hogy ezek a szép virágok leljék meg boldogságukat. A koszorus leányok boldogságáért üriti poharát s azért, hogy ezt a boldogságot az egyleti tagokkal oszszák meg. (Élénk tetszés, derültség követte ezt a jóizü, humoros beszédet).

Sas Ede: A jótékonyság vallásáról szól. A jótékonyság nagyváradi apostolát, az áldott lelkü özv. báró Gerliczy Félixnét élteti. (Éljenzés.)

Özv. báró *Gerliczy* Félixné remegő, meghatott hangon válaszolt a felköszöntőre. Legyenek meggyőződve, mint e város gyermeke, minden bút és örömet megoszt és magáévá tesz. — Utolsó leheletéig jót akar tenni. (Taps, éljenzés.)

Gärtner Arthur budapesti küldött hálásan emlékezik meg dr. *Schlauch* bibornokról, a zászlóanyáról és dr. Vucskics Gyula elnökről. Ezeket, továbbá a jelenlevő vendégeket és a szép nagyváradi katholikus hölgyeket élteti.

Pálffy Béla röviden szól: A szép koszorus leányokat nem kötik Nagyváradhoz vaskapcsokkal. Mind eladó, — egy arany karikagyürüért. (Taps.)

Ezután dr. *Vucskics* Gyula elnök felolvasta a kassai és a nürnbergi Katkolikus Legényegyletek üdvözlő táviratait. Táviratokat küldtek még *Steiner* Fülöp püspök a Legényegyletek orsz. szövetségének védnöke, a budapesti központi egyesület, továbbá a kölni és régensburgi egyletek, a hol tavaly a nagyváradi egyesület küldöttsége megfordult. Bejelentette továbbá, hogy az egylet délutáni diszgyülésén dr. *Schlauch* Lőrincz bibornok-püspök ur Ő Eminenciája is meg fog jelenni. (Óriási éljenzés.)

Prohászka József budapesti küldött elszavalta Petőfi »Ledőlt szobor« czimü költeményét. Megjegyzendő, hogy ez az ifju német ajku s a budapesti Kath. Legényegylet önképzőkörében sajátitotta el a magyar nyelvet, annyira, hogy teljesen jól szaval magyarul.

Réz Mihály isk. felügyelő-igazgató mondott még hosszabb, szép beszédet, amelyben megemlékezett a szocziálizmusról, a nagyváradi iparosokról és iparos ifjakról s végül éltette a báró Gerliczy-családot, kivánva, hogy minden megyének és városnak adjon az Isten ilyen kiváló jótékony főuri családot.

Ezután asztalbontás következett.

A zenét Rácz Jóska zenekara szolgáltatta.

A diszgyülés.

Pünkösd első napján d. u. négy órára volt kitüzve a diszgyülés a prem r, főgymnázium disztermébe. A vendégül várt bibornok-püspök fogadására a bejárat előtt festői sorfalat állottak a koszorus párok, élükön az egylet előljáróságával. Pontban négykor riadó éljenzés közepette megérkezett *dr. Schlauch* Lőrincz püspök, az egyesület védnöke s bevonult a diszterembe, melyet addig a már egészen megtöltött a vendégek serege. Jelen voltak:

Dr. *Schlauch* Lőrincz bibornok, br. *Gerliczy* Ferenczné, br. *Gerliczy* Félixné, br. *Gerliczy* Ferencz, *Schiffer* Ferencz kanonok, az orsz. közp. legényegylet elnöke, *Radnay* Farkas, *Laurán* Ágoston, *Fetser* Antal, *Vinkler* József püspök, *Lindenberger* János és dr. *Némethy* Gyula theologiai tanárok, *Kotunovich* Sándor főgym. igazg. vezetése alatt az egész főgymnáziumi tanári kar, *Szemethy* Géza, *Pálffy* Béla igazgató, dr. *Grósz* Emil, *Kugler* Albert, *Makucz* Ernő, *Beleznay* Antal stb.

stb. valamint a legényegylet tagjai teljes számban.

Az ünnepélyt a legényegylet dalárdája nyitotta meg az »Isten áldja a tisztes ipart« legényegyleti dallal, utána *Vucskics* Gyula dr., az egyesület elnöke mondotta a következő megnyitó beszédet:

Elnöki megnyitó beszéd.

Isten áldja a tisztes ipart! Mélyen tisztelt vendégek! Kedves egyesületi tagtársak!

Lelkem egész melegével, a tuláradó öröm és hála őszinte érzelmeivel üdvözlöm és szivemből köszöntöm egyletünk első diszgyülésének nagyérdemü, illusztris közönségét.

A nagyváradi Kath. Legényegylet — hála Istennek! hála égi pártfogónk Szent József hathatós szószólásának! — felejthetetlenül szép, egyletünk történetében emlékezetes, magasztos ünnepet ült ma.

Nemes szivek, előkelő származásu, fenkölt gondolkozásu s a ker. felebaráti szeretettől áthatott nők kezdeményezése és buzgó fáradozása révén páratlanul szép és diszes zászlóhoz jutott egyletünk. A ki a munkát megszentelte; az Isten egyszülött Fiának, az ő édes Anyjának a Bold. Szüz Máriának s nevelőatyjának: az egyszerü názárethi ácsnak Sz. Józsefnek képe ékesiti e zászlót s egyletünk czimere disziti: a megváltás szent jele a kereszt, tövében szerszámok babér és töviskoszoruval véve körül.

Lélekemelő, megható mozzanat volt, mikor ma ezt a zászlót Isten szent házába vittük, hogy ott az Isten áldását kérjük reá s egyletünk nemes törekvéseire.

Egy egyszerü, a kezdet nehézségeivel küzdő alig másfél éves multtal biró s a mi társadalmunk előtt még ugyszólván ismeretlen ifjusági egyletnek zászlaja az és ime mégis az országnak, mondhatjuk a világegyháznak egyik kiváló főpapja, a római anyaszentegyháznak fényes nevü bibornoka, Szent László ősi egyházmegyéjének minden szép és nemes eszméért lelkesedő áldozatkész főpásztora: dr. *Schlauch* Lőrincz bibornok-püspök esdette le e zászlóra Isten áldását s az ő ékesen szóló ajkai hirdették az igazi felebaráti szeretet áldást fakasztó igéit.

Egy egyszerü iparos ifjusági egyletnek zászlója az s mégis az ország főnemességének egyik kiváló tagja, az apostoli kir. Felség régi kedvelt miniszterének kiváló erényekkel ékeskedő leánya: báró *Gerliczy* Ferenczné, szül. *Fejérváry* Gizella bárónő állott mint zászlóanya e zászló mellett s részt vettek e szép ünnepélyen közéletünk jelesei, minden rangból.

És ha végig tekintek a m. t. közgyülés sorain, jórészt ugyanezt a képet látom.

És igy van ez jól m. t. közgyülés!

A munka Krisztus születése óta nem megbélyegző szégyen, nem átok többé az emberen, hanem közös kötelesség, áldozat, melyet Istennek bemutatunk, nemcsak az életfentartás, nemcsak a kenyérkereset eszköze, hanem egyuttal mindnyájunk testi-lelki boldogulásának közös forrása.

Ha nem egyforma a munka, melyet az emberek végeznek, ez magában a természet örök törvényében leli magyarázatát.

»Az emberek u. i. természettől fogva sokban és nagyban különböznek egymástól; — ugymond Szentatyánk XIII. Leo pápa —; nem egyenlők elmebeli tehetségeik, szorgalmuk-, egészségük-, erőiknél fogva s e tényezők különböző egéből származik a társadalmi állapotok különfélesége is. Ez pedig mind az egyeseknek, mind a társadalomnak előnyére válik; a közéletben u. i. különböző munkák elvégzésére, különféle tehetségekre és foglalkozásokra van szükség, amire az embereket többnyire családi viszonyaik különfélesége vezérli . . .

De valamint a testben a különféle tagok ugy illenek egymáshoz, hogy kölcsönös viszonyukból a legszebb összhang támad: éppen ugy intézkednek a természet a polgári társadalomban is, hogy az a két osztály egyetértő kölcsönösségben álljon s állandó egyensulyba helyezkedjék. Amugy is egymásra vannak utalva; sem a tőke munka nélkül, sem a munka tőke nélkül fenn nem állhat. Az egyetértés szépséget és rendet hoz létre, mig ellenkezőleg az örökös harczot okvetetlenül cssk általános elvadulás és zürzavar követheti.«

Ezt a rettegett általános elvadulást, zürzavart, felforgatást lehetőleg meggátolni, elháritani s az egyes társadalmi osztályok közt a kölcsönös egyetértést és békét munkálni van hivatva m. t. Közgyülés a mi egyletünk is.

Mindnyájan átvagyunk hatva a meggyőződéstől, melyet Krisztus tanitása érlelt meg bennünk, hogy a fizikai munka éppen oly tisztességes foglalkozás, mint a szellemi munka; ez utóbbi hivatva van irányitani az egész társadalom munkáját, de e feladatának nem felelhet meg a fizikai munka támogatása nélkül. Kérges lehet a kéz az erős testi munkától, durva darócz fedheti a keblet, — csak a lélek legyen tiszta s a sziv legyen nemes.

S éppen erre törekszik a Kath. Legényegylet: a lélek örök javainak ápolására, fejlesztésére, az elme jó irányu kiképzésére s a sziv érzelmeinek nemesitésére.

A vallás szent igéivel erősitjük az ifju lelkét, hogy az élet nehéz küzdelmei között megtartsa hitét s megszilárduljon a jó erkölcsökben. Ápoljuk lelkében a hazaszeretet szent tüzét, hogy lelkesedni s ha kell áldozni tudjon a haáért, Sz. István országáért, mely a rég letünt századokban is kiváltságokat adott az ipar müvelőinek, a szabad polgároknak s a jog és szabadság áldásait kiterjeszti minden hü fiára. Ápoljuk egyleti ifjuságunk lelkében a hazaszeretet szent tüzét, hogy ellent tudjon állani a nemzetközi szocziáldemokrata izgatók hazafiatlan csábitásainak, melyeknek ma, sajnos oly gyakran van kitéve az iparos ifjuság.

Arra törekszünk az egyletünkben tartani szokott előadások s más rendelkezésünkre álló eszközök által, hogy egyletünk ifjusága a tisztes iparnak ügyes, megbizható müvelője legyen.

Arra igyekszünk, hogy lehetőleg elvonjuk őket az erkölcseikre oly veszélyes mulató helyektől, hogy üditó tisztes szórakozást s a családi kör melegét, szeretetét pótló kellemes otthont nyujtsunk nekik.

Ezen czélok lebegtek félszázaddal ezelőtt áldott emlékü Kolping atyánk előtt midőn a kath. legényegyletet megalapitotta, ugyanezen nemes törekvés lelkesitette a mi egyletünk alapitóit, midőn másfél évvel ezelőtt hozzáfogtak a Nagyváradi Kath. Legényegylet megalapitásához.

Sz. László városának iparos ifjusága megértette, hogy az ő legfőbb érdekeiről van szó, lelkesen karolta fel az eszmét. S hogy a társadalom is méltányolta ezt, tanuja a fényes siker, mit egyletünt másféléves multja felmutat s tanuja kiváltképpen e diszes zászló s e felejthetlen emlékü ünnep.

Drága emlék, becses talizmán lesz e zászló mindenkor előttünk. Hirdesse mindenkor a becsülést, melyet a tisztes ipar mindig megérdemel, mindenkor kiviv magának. Legyen némaságában is ékesszóló hirdetője a legszentebb eszméknek, legnemesebb törekvéseknek. Legyen hathatós előmozditója, legyen diadalmas tanuja a tisztes ipar felvirágoztatásának.

Isten áldja a tisztes ipart!

Szolnok Jenő dr. *Némethy* Gyulának alkalmi versét szavalta el mély érzéssel, nagy sikerrel. A szép verset pünkösdi számunkban közöltük, a vershez méltó szavalatot a közönség zajosan megtapsolta. *Tóth* Istvánnak, az egyesület könyvtárnokának tüzes szavalata után *Novotny* S. Alfonz prem. r. kanonok Hans Sachsról a nürnbergi iparos-költőről olvasott fel érdekesen, általános figyelem és tetszés mellett. A német irodalom akkori állapotainak vázolása után rátért Hans Sachs életére. A munkából sajnálatunkra térszüke miatt csak a befejező részt adhatjuk a következőkben:

Életének fontos mozzanataira vonatkozólag költeményeiben majd mindenütt megtaláljuk a kellő felvilágositást, s nem volt egy nevezetesebb esemény sem, amelyet költeményei között meg nem örökitett volna. Azonban az ekorban kitört vallási villongások szülővárosában is megbontották az addig uralkodó csendet és békességet és sok időnek kellett eltelnie, mig az izgatott kedélyek lecsillapodtak, amig a polgártársak között eddig fennállott jó és békés viszony ujból megszilárdult. A családi kör nyujtott ilyenkor neki enyhülést s maga Hans Sachs is gyakran keresett és talált itt békét, nyugalmat szerető hitvese és engedelmes gyermekei közepette. Családjának, mesterségének szentelte minden idejét, de e mellett, ha csak tehette, az előtte annyira kedves költészetről sem feledkezett meg s nagy számban irogatta megható egyszerüséggel és közvetlenséggel felruházott dalait. Érdeklődését a latin és görög irók müvei, a történelmi müvek és krónikák is felköltötték s gazdag képzelőtehetségével az olvasott dolgokat költeményeiben a legszerencsésebben tudta értékesiteni. A közélettől, amelyre pedig eddig nagy befolyást gyakorolt, s ezzel polgártársainak is osztatlan tiszteletét nyerte meg, lassankint majdnem egészen elvonult« Meghatóak az e korból való költemények, melyek mindegyikéből a csendes megelégedettség, a sorsába való megnyugvás, az atya és férj, valamint a jó polgár öröme, boldogsága szól hozzánk. De az emberi sors változandóságait, elszomoritó és lesujtó esélyeit neki is meg kellett ismernie, mert hisz ezeknek mi halandók, mindannyian alá vagyunk vetve! Előbb szeretett gyermekeinek elvesztése ejtette őt a legnagyobb bánatba, döntötte lelkét a fájdalom özönébe, majd 1560-ban elragadja a halál szerető hitvesét is; most már egyedül marad otthonában. Béketürő lelke azonban elvisel ez ujabb és még érzékenyebb csapást is. Megint csak a fáradságos munka az, — amely pihenést nem ismeri, — mely megnyugtatja kedélyét s kedves költészete az, melyben vigaszt talál. Érezve, hogy az egyedüllét nem felel meg kedélyének, másfélév leforgása után ujból házasságra lép, nőül vevén a nála sokkal fiatalabb Harscher Johannát. E frigykötése is meghozta számára a keresett boldogságot, legalább erről tesznek bizonyságot az e korban keletkezett dalok.

A drámairás terén is nagyok az ő érdemei, mert élete vége felé a dalköltésen kivül, a költői müfajjal foglalkozott nagy szerencsével s ugyszólván ujból meghonositotta a német irodalomban.

Irodalmi müködése felette gazdag. Költői müveiből 1558—61-ig, még a költő életében három nagy félivkötet jelent meg, utóbb Hans Sachs halála után még két kötet látott napvilágot 1578-ban és 79-ben. Mesterdalai körülbelől 4275 számot tesznek ki, bohózatainak, vigjátékainak és szomorujátékainak a száma körülbelől 208-ra tehető. Ezek közül legtöbbet Nürnbergben adtak elő, persze később más városokban is. Erre vonatkozólag érdekes adatok találhatók az illető városok levéltáraiban, az azon kor eseményeire vonatkozó feljegyzésekben. Bennünket közelebbről érdekel ama tény, hogy nehány évvel elébb egy kis cseh városka levéltárában feljegyzésre bukkantak, hogy ott Hans Sachs egyik drámáját, mely pedig ami Bánk Bánunk történelmével foglalkozik, előadták s hogy a darab felette nagy hatást keltett.

Irálya, ha sokszor esetlen faragatlan, is, mindenhol egyszerü, természetes, élvezhető. Humora kimerithetetlen, de e mellett soha sem vét a jó izlés, az illem ellen. Egyszerü, tősgyökeres gondolkozás módja sehol sem hagyja cserben s megóvja őt a csikornyától, a keresettől a nevetségestől.

Röviden összegezve az eddig elmondottakat, állithatom, hogy Hans Sachs a XVI. századbeli német irodalomnak egyik legsajátságosabb, legérdemesebb képviselője, kire nemzete büszkeséggel tekint; le is rótta irányában háláját azzal, hogy mint már tudjuk, emlékére szobrot emelt, de ami még az érecznél és márványnál is maradandóbb, a hálás kegyelet emlékét szivében is féltékenyen őrzi mindenkor. Müveit ujabb és ujabb kiadásokban látjuk megjelenni s nem csak a nyelvészek, de az irodalom kedvelői is örömüket lelik bennük. Magam is élvezettel olvasgatom még most is egyes müveit s nem zárkózhatom itt el azon óhajom kifejezésétől sem, bár sikerült volna szives hallgatóimban is felkölteni az érdeklődést e nagy kölő iránt, ugy, hogy ha alkalom kinálkoznék és egyes müvei, vagy költeményei esetleg kezükbe akadnak, ne tegyék le érdektelenül, de szenteljenek egy pár pillanatot e kedves irónak, ki e mellett lelkiismeretes, pontos iparos volt s személyes példaadásával a legszebben bebizonyitotta, hogy az egyik dolog, a másikat nem zárja ki, a derék iparos lehet költő és irodalom pártoló is! Végezetül azzal bucsuzom, amivel rövid fejtegetéseimet kezdettem:

Isten áldja a tisztes ipart!

Barsa József *Lévay* Mihálynak »Haza« cz. versét, *Veress* Lajos Petőfinek »Vándorlegény« cz. versét szavalta hü jelmezben.

Azután dr. *Vucskics* Gyula elnök jelentette be, hogy éppen Pünkösd előtti szombaton kapta

meg a törvényszék mint tkvi hatóság végzését, mely szerint a Legényegyletnek immár háza is van, ugyanaz a szép emeletes ház, a melyben ezelőtt az ujvárosi postahivatal volt elhelyezve.

A végzés ide vonatkozó része igy szól:

A nagyváradi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság f. é. ápr. 17-én 6068/1900 tkv. sz. a. hozott végzésével utasitotta a telekkönyvi hivatalt, hogy a nagyváradi 2621 sz. betétben A. × 1 rsz. alatt foglalt jószágtestre a tulajdonjogot vételi jogczimen 50000 kor. vételár kitüntetése mellett a »Nagyváradi Kath. Legényegylet« javára vezesse be.

A gyülés riadó éljenzéssel vette tudomásul az értesitést.

Ezután az országos katholikus legényegylet elnöke *Schiffer* pápai prelátus beszélt. Igen szépen fejtette ki, miszerint nemcsak a nváradi legényegyletnek, de az egész világ legényegyleteinek, ünnepe ez ünnep. Azt mondják, hogy tulélték már magukat a legényegyletek; nem áll ez, ha jól szemügyre vesszük az egyesület czélját. Mert az egyesület czélja: 1. az egylet tagjait jó munkásoknak 2. jó családapáknak nevelni. Mesterlegényeknek, kiknek hivatásuk van, melynek élniök kell, hogy magukat kimiveljék s erre a kath. legényegylet alkalmat ad. A ki a katolikus legényegyletet terjeszti az hazafias kötelességet teljesit. Másik czélja az egyletnek jó családapákat nevelni. Család mintájára van szervezve az egylet, melyben az elnök az atya, a tagok a testvérek. Az idegen ifju otthonra talál, ha a kath. legényegylet tagja máshol is, hol egylet van. Ez volt a czélja Kolping atyánknak ki az első uj egyletet alapitotta. Mindezeket hallják az egyesületben is elégszer a tagok. De hogy az ott hallott szavakat el ne feledjék, zászlót ad kezükbe s hogy tetteikkel be ne szennyezzék ezt a zászlót, felhivja a tagokat a következő fogadalom letételére:

Fogadjátok-e ezen ünnepélyes pilanatban, hogy az egyesület alapszabályait, házirendjét megfogjátok tartani?

Fogadjátok-e, hogy az egyesületnek buzgó és rendes tagjai lesztek?

Fogadjátok-e, hogy annak jó hirét, javát elő fogjátok mozditani?

Fogadjátok-e, hogy az egylet minden tagja iránt tisztelettel és szeretettel fogtok viseltetni?

Fogadjátok-e, hogy vallásotok törvényeinek és az egyesületben elvállalt kötelességeiteknek eleget fogtok tenni?

Fogadjátok-e, hogy tagsági dijaitokat rendesen befizetitek?

Fogadjátok-e, hogy az egyesület vagyonát kimélni fogjátok?

Fogadjátok-e, hogy az egyesületi ünnepélyeken, gyüléseken pontosan meg fogtok jelenni?

Fogadjátok-e, hogy az egyesület zászlója alatt kivonulásokon, körmeneteken részt fogtok venni?

Fogadjátok-e, hogy az elnök tudta és beleegyezése nélkül más egyletnek tagjai nem lesztek;* végre;

Hogy ezen igéreteiteket lelkiismeretesen, becsületes iparos ifjuhoz méltóan megtartjátok: ezen felszentelt zászló alatt a jelenlevő tanuk előtt becsületetekre fogadjátok-e.

Az ünnepi ruhába öltözött ifjak valamennyi pontra egyhangulag, lelkesen zugták: *Fogadjuk!* Az utolsó pontnál mind fölemelt kézzel kiáltották: *Fogadjuk, becsületünkre fogadjuk!* Egyszerre kitört a harsogó éljenzés, mely szünni nem akaróan üdvözölte *Schiffer* kanonokot. Gyujtó szavai valósággal feltüzelték az ifjakat, ugy hogy perczekig tartott, mig a csend a teremben helyreállott. Ekkor a szónok következő szavakkal fordult *Schlauch* Lőrincz bibornokhoz:

»Az egész világ egyesületei nevében köszönöm meg Főmagasságodnak azt a nagy kitüntetést, melyben bennünket részesitett és a melyért szavakat sem találok hálám kifejezésére. Kolping atya utolsó perczében arra figyelmeztetett bennünket: tanitsátok a fiatalságot hálára! Mi akarunk az elsők lenni, a kik hálásak vagyunk Főmagasságod iránt. Elmegyek innen s hirül adom társaimnak, a miket itt tapasztaltam és mi meg fogunk emlékezni Főmagasságodról minden imánkban, hogy amennyire tudjuk, meghálálhassuk kegyességét.«

Viharos éljenzés üdvözölte a bibornok-püspököt, a ki erre mély csendben következőleg válaszolt:

»A mi ma történt, nemcsak Nagyvárad városára, hanem rám nézve nagy jelentőségü. Sarjadó nemzedéket látok magam előtt, mely ma teszi le alapkövét a jövő szép reményeinek, mely helyet kér magának a társadalom rendjében és hathatósan előmozditja a vallásosságot. Én is közétek tartozom, mert én egyformán papja vagyok minden hivemnek és mert és is munkása vagyok Istennek. Munkások vagyunk mindnyájan, csak a külső módban különböznek egymástól a szellemi és a kézi munkások. Egy az, a mi mindnyájunkat legerősebben egyesithet: a vallás, a haza, az emberiség javára dolgozni. Ez az én czélom, ez a tiétek is; ezt ne feledjétek soha. A szives üdvözléseket szivemből köszönöm.«

Az éljenzések elhangzása után a dalárda énekelte el *Beleznay* Antal »Lengj felettünk büszke zászló . . .« kezdetü dalát, a melylyel a lélekemelő ünnepély véget ért.

Az ünnepi előadás.

Esti 7 órakor fényárban uszott a reáliskola hatalmas torna csarnoka, hol a Kath. Legényegylet ünnepi szinelőadását tartotta.

A hatalmas kettős szinpad városunk egyik ügyes ezermesterének: Kiss Lajosnak a müve volt. Az előfüggönyt az egylet czimere diszitette.

A szinpadon kivül még 350 ülőhely is kényelmesen elfért az óriási teremben.

Az előadott darab öt korképet mutat be az ipar történetéből. Egyet a páriák korából, mikor minden munka becstelennek tartatott s e felfogás hatása alatt, mely a vallásban gyökerezett, elaljasodott a munkás is.

A második felvonás Kr. sz. után 100-ik évben játszik. Ekkor a kereszténység hatása alatt ébredni kezd a munkás öntudata, de erőszakkal akarja érvenyesiteni emberi jogát, de a lázadás leveretik, egy keresztény pap azonban megjövendöli a munka diadalát, melyet a hit segit.

A harmadik felvonás a jövendölés teljesedését mutatja Gerhard v. Ryle, a kölni dóm tervezője személyében,

A negyedik az iparos osztály dicső szerepét a hazafiság terén.

Az ötödik az elszakadást a hittől, a munkás uj sülyedését és uj felmagasztaltatásának utját.

Minden felvonás előképpel végződött, melyek a remek kosztümökkel és görögtüz világitásban pompásak voltak.

A szereplők közül ki kell emelnünk Steininger Gizellát, ki az annyira különböző öt korkép mindegyikében pompásan megjátszotta szerepét. Előadása tiszta, értelmes, megjelenése üde, kosztümét bámulatos gyorsan tudta változtatni.

Mellette szép jelenség volt Kauczil Mariska gyönyörü jelmezével s erőteljes fellépésével. Nagyobb szerepe volt Horváth Károly és Kiss Gyulának.

A második felvonásban pompás hármas volt Steininger Gizella, Gaál Mariska és Horváth Károly. Ezek tökéletes játékot produkáltak.

A katakomba előképe s pianiszimó énekelt Hymnus igen jó volt. Mile Erzsike bájos kis angyal volt s remekül állott mozdulatlanul az élő képben.

A harmadik felvonásban Barza Antal vitte, igen tiszta szép előadása, nyugodt, sima mozdulatok jellemezték játékát. Ügyes volt Pataky György, ki jóizüen megnevetette Dunszt lovag szerepében a közönséget.

Steininger Gizella, Papp Irénke és Bodnár Mariska igen csinos német leányok voltak. — Kosztümeiket kitünő izléssel készitették el. Papp Irénke bármily nagy szerepben pompásan bevállna. Hangja kellemesen csengő, mozdulatai simák. Igen jó volt Vinkler Gusztáv és Tóth István.

Negyedik felvonásban Papp István játszotta meg igen jól a főszerepet s bájos kis mama volt üde arczával Joó Karolin, ismét igen jó Papp Irénke.

Steininger Gizi pártnerével Barza Antallal minden dicséretre méltóan játszottak.

Jó fellépés volt a Mastyuk Jánosé (Dobó) ki pompás kosztümével, erős, nyugodt hangjával teljesen megfelelt szerepének.

Igazi diszt adott a Dobó képnek partnere sz. Gaál Mariska (Dobó Katicza.) Kis szerepében jól megfelelt Veres Lajos (Mecskey Ferencz,) aranyos kis élénk menyecske volt Mogyorós Irma (Mecskeyné.)

Az élőkép meglepően sikerült (Eger vár ostroma,) de a kivont kard alig akart nyugodtan állani a harczosok kezében. Dalárda igen szépen müködött.

Ötödik felvonásban Kendrella Jánosé volt a főszerep és a Barza Antalé. Ez a jelenet mai korban játszik s bámulatos reálizmussal adták elő. A sztrájk előkészités, a dulakodás, minden tulzás nélkül megdöbbentően erőteljes volt. Kendrella minden tulzást kerülve igen jól játszott. Barza gyönyörüen szavalta hosszabb beszédét. Steininger Gizella és Joó Karolin a lehető legjobbak voltak.

Remek volt az élőkép s hozzá a dalárda az egylet himnuszával.

AZ ÉLŐKÉPBEN.

Szt. József	— — — —	Papp István
Mária	— — — —	Gaál Mariska
Jézus	— — — —	Moldován Bözsike
I. Angyal	— — — —	Steininger Gizella
8 angyal	— — — —	Joó Karolin
	— — — —	Iványi Juliska
	— — — —	Mogyorós Irma
	— — — —	Kimpál Róza
	— — — —	Moldován Margit
	— — — —	Kauczil Emma
	— — — —	Mile Erzsike
	— — — —	Papp Irénke

Négy kis angyal

Ez volt a legfrappánsabb hatásu kép.

Gaál Mariska mint Mária s az édes kis Moldován Bözsike mint Jézus gyönyörüen festettek, az angyalokról pedig szárny nélkül is el lehetett hinni, hogy azok.

Az egész előadás gyors felvonás közökkel igen jól sikerült, mi a szereplők szorgalma és ügyessége folytán vált lehetségessé.

Mükedvelők ily nehéz kosztümirozásu darabbal alig próbálkoztak még s át értéséhez is sok figyelem és történelmi tudásra volt szükség, mit hamar elsajátitottak.

Büszke lehet az egylet e szereplőkre.

Hétfőn d. u. fél helyárakkal megismételték az előadást, hasonló szereposztással. Ekkor azonban erősen érzett a világitási effektus hiánya

Ebéd Gerliczy bárónál.

Hétfőn egy órára ebédre voltak hivatalosak a zászlóanyához a legényegylet előljárói s mindazok, akiknek az egyesület körül érdemei voltak. A főuri asztalnál ugy szólván a társadalomnak valamennyi osztálya képviselve volt s a fesztelen kedélyes hangulat, mely a bájos háziasszonyról csakhamar valamennyi vendégre átragadt, bizonysága annak, hogy a magyar demokraczia az — arisztokratáktól indul ki ma is, mint a hogy kiindult mindig. Ott voltak:

Széchenyi Jenő, Zajnay János, Schiffer Ferencz, Fetser Antal, Palotay László, An-

*) Ennek czélja csupán az, hogy az elnöknek tudomása legyen róla, milyen más egyletnek tagjai az ifjak? A tagokat szabadságukban ez nem korlátolja.

drássy János kanonokok, Kotunovich Sándor főgymnáziumi igazgató, Novotny S. Alfonz főgymn. tanár, Szemethy Géza püsp. titkár, dr. Vucskics Gyula plebános, Pálffy Béla hittanár, Dús László, Kugler Albert, Stark Gyula, Komlóssy József tanácsnok, Makucz Ernő zárdalelkész, Szolnok Jenő és Krüger Aladár joghallgatók, Óváry Lajos ellenőr, Széles Lajos pénztárnok, Rottensteiner József I. dékán, Sikli József II. dékán, Tóth István főkönyvtárnok, Faragó János főrendező.

A felköszöntők sorát *Palotay* László kanonok nyitotta meg, a legényegylet alapitásával kapcsolatosan megemlékezve a kath. kör alapitásáról, melynek Gerliczy báró az édes atyja. Gerliczy báróra és Gerliczy bárónéra, a legényegylet édes anyjára emeli poharát; utána *Andrássy* János kanonok özv. báró Gerliczy Félixnét köszöntötte tel.

Dús László hangulatos tósztban Schlauch Lőrincz bibornokról emlékezett meg, mint a ki a katholikus kör és a kath. legényegylet megalakulását lehetővé tette s ezzel az ujabb romboló eszmék ellen két hatályos gátat emelt.

Óváry Lajos az iparosok nevében köszönte meg azt a kitüntető figyelmet, melyben az iparosokat részesitették. Poharát emeli egy családra, melynek csak a szive nagyobb a rangjánál, a Gerliczy-családra.

Gerliczy Ferencz báró a Palotay kanonok által mondott dicséreteketel háritja magáról s Palotay Lászlót élteti, a kinek legfőbb érdeme van a kath. kör müködése körül.

Fetser Antal igen sikerült humoros tósztban *Schiffer* kanonokért emelte poharát, a legényegyletek fáradhatatlan apostoláért, mig özv. báró *Gerliczy* Félixné a koszorus leányokról emlékezett meg.

Végezetül *Gerliczy* Ferencz báró az egyesület elnökét és igazgatóját, továbbá az Orsolya-zárda szorgalmas tagjait köszöntötte fel.

A társaság kedélyes jó hangulatban sokáig együtt volt s a késő délutáni órákban oszolt szét.

Tánczestély a fürdőben.

A két napig tartott zászlószentelési ünnepély olyan fényes tánczestélylyel záródott le, a milyen még nem volt a Szent László-fürdőben. Mintegy 4000 ember tolongott, sürgött-forgott a szép fürdő cursalonjában, folyósóin, sétaterein s valóságos tündér ligetté varázsolta a sétányokat a szebbnél-szebb leányok, asszonyok óriási sokasága.

Czeglédy Sándor fürdő bérlő kijelentése szerint ilyen nagy közönség még nem volt a Püspök-fürdőben.

A cursalon tágas nagy terme is zsufolásig megtelt tánczolókkal. Teljes névsort lehetetlenség volt összeállitani s igy csak arra szoritkoztunk, hogy azok neveit állitsuk össze, akik a tánczteremben voltak.

Adjuk a következő névsort:

Leányok: Békésy Etelka, Barcsó Erzsi, Bodnár nővérek, Bocskai Erzsike, Bereczki Irán, Csuja Viktória, Daróczi Apollónia, Dankó Jolán, Demeter Jolán, Fazekas Katicza, Gantner Anna, Gózsa Mariska, Gulyás Róza, Kalinczky Katinka, Jánosi Róza, Jánosi Boriska, Joó Karolin, Iványi Margit, Iványi Juliska, Kriszta Mária, Kendrella Mariska, Kauczil nővérek, Kimpa Erzsi, Kubányi Mariska, Leukutza Róza, Nádasi Irénke, Nagy Margit, Nagy Gizella, Nagy Ilonka, Major Irma, Moró Nővérek, Pap Ilonka, Pap nővérek, Pap Ilona, Primusz Nővérek, Rohács Róza, Szabó Róza, Szijártó Mariska, Szabó nővérek, Schmidt őővérek, Voncz Irma, Vajna Gizella, Vámosi Jolán, Vakerics Katicza, Váradi Erzsike, Viola, Mariska, Zachar nővérek, továbbá a következő nyoszolyó leányok Vlosák Fánika, Móró Irma, Móró Juliska, Zeke Jolán, Szabó Juliska, Szabó Miczike, Gózsa Mariska, Nádasi Irénke, Kauczil Mariska, Kauczil Emma, Steininger Gizella, Nemes Mariska, Nemes Ilonka, Gaál Mariska, Pap Irénke, Mogyorós Irma, Moldován Margit, Bottó Viktória, Mile Erzsike, Fazekas Katicza, Primusz Giza, Daróczy Apollónia, Demeter Jolán, Szabó Mariska, Rohács Róza, Kauczil Juliska, Dankó Jolán, Bocskai Erzsike, Joó Karolin, Papp Erzsike, Kimpál Róza, Iványi Juliska, Bodnár Mariska, Békési Etelka.

Asszonyok: Bereczki Zsigmondné, Benz Gyuláné, Balázs Andrásné, Bene Sándorné, Barza Józsefné, Botos Péterné, Bocskai Józsefné, Demeter Jánosné, Dankó Györgyné, Dilmayer Józsefné, Erdős Lajosné, Fekete Benőné, Gozsa Mihályné, Gabi Antalné, Herczegh Kálmánné, Hercz Józsefné, Hant Frigyesné, Joó Ferenczné, Kimpál N.-né, Kendrella Jánosné, Kusán Józsefné, Kriszta Sándorné, özv. Kauczil Istvánné, özv. László Istvánné, Nemes Lajosné, Nádas Lászlóné, Nagy Kálmánné, Nagy Károlyné, Moldován Sándorné, Móró Józsefné, Mayer Antalné, Morvay Vilibaldné, Mokos Sándorné, Mogyorósi Jánosné, Mile Ödönné, Pap Pálné, Pap Jánosné, Petrovay Sándorné, Primusz Pálné, Pap Lajosné, Steinacker Mihályné, Schmid Antalné, Steininger Sándorné, Szabó Jánosné, Szolga Sándorné, Szegecs Jánosné, Szabó Jánosné, Voncz Zsigmodné, Zborai Gyuláné, Zimmer Józsefné, özv. Tarsoly Györgyné, özv. Elek Károlyné, (Bors.)

Este 8 órakor érkezett meg a zászlóanya' férjével és özv. *Gerliczy* Félixnével s csakhamar megkezdődött a táncz és pedig a *körmagyarral*, melyet tizenkét magyar ruhás pár tánczolt.

Öröm volt nézni ezt a szép nemzeti tánczot, a melyet ez a festői csoport magyaros tüzzel, andalitó bájjal járt. A czigány zenéjébe olyan kedvesen csendült bele a sok sarkanytyu pengése. Jól esett a walzerek és polkákhoz szokott fülnek ez a bájos összhang.

A körmagyar után rágyujtottak a ropogós csárdásra. Hosszas éljenzés zugott fel, mikor egyik magyar ruhás, árvalány haju deli ifju: Veres Lajos a zászlóanya elé állott s tiszteletteljesen felkérte tánczra. És báró *Gerliczy* Ferenczné elfogadva a hivást, ellenállhatatlan bájjal járta a lassut, utána meg a ropogást.

A zászlóanya férje: báró *Gerliczy* Ferencz szintén tánczba kezdett csakhamar. Magyaros tüzzel járta a csárdást egyik szép koszorus leánynyal: *Steininger* Gizával.

Ugy a tánczolók, mint a néző közönség igaz gyönyörrel szemlélték, mint veszi ki részét a főuri pár az ifjak öröméből.

A négyeseket 100 pár tánczolta.

A pompás mulatság fél 2 óráig tartott, a mikor még zsufolásig tömve volt a cursalon minden helyisége.

A különvonat óriási közönségets zállitott be, akik még sokáig kedvesen fognak visszaemlékezni a pompás, kitünő mulatságra.

Daczára a rengeteg sokaságnak, *Czeglédy* Sándor vendéglős kiszolgálása kifogástalan volt.

Az „erdélyi püspök“ czime.

Az erdélyi egyházmegye hivatalos lapja a »Közmüvelődés« korábbi igéretéhez képest közli a *Majláth* püspök kineveztetésére vonatkozó legfelső kézirat közjegyzőileg hitelesitett másolatát a következőkben:

Másolat.

Mi *Első Ferencz József* Isten Kegyelméből Ausztriai Császár, Cseh stb. Ország Királya és Magyarország, Dalmátia, Horvátország, Szlavonia Apostoli Királya. Emlékezetül adjuk mindeneknek kiket illet, hogy Mi Azon gondunk és gondoskodásunknál fogva, melylyel Isten Szentegyházának törvényes lelkipásztorokkal való ellátása iránt viseltetünk, kegyes tekintetbe vévén azon fényes erényeket, kitünő lelki tehetségeket, alapos tudományt, erkölcsi jámborságot s közkedvességü társulgást, melyekkel a Mi kedvelt hivünk tisztelendő székhelyi Gróf *Majláth* Gusztáv esztergomfőegyházmegyei áldozár diszlik, azon főpártfogói jogunk erejével, melylyel és a melyet ugy, miként dicső emlékezetü Elődeink a magyar királyok, Magyarországunk és a Társországok valamennyi egyháza s egyházi javadalma adományozására nézve teljes joggal birunk és gyakorlunk, meghallgatva kedvelt hivünk, *Lönhart* Ferencz *erdélyi püspök*, valóságos belső titkos tanácsosunknak az iránt előterjesztett legalázatosabb kérelmét, hogy figyelemmel testi erőinek magas életkora folytán beállott csökkenésére gróf Majláth Gusztáv melléje segédpüspöknek kineveztessék, ugyanazon gróf Majláth Gusztávot, mint Isten Szentegyháza tekintetében érdemes, azért Felségünknél is kedves férfiut az *erdélyi egyházmegye segédpüspökévé* nevezett *Lönhart* Ferencz püspök elhalálozása esetére pedig annak közvetlen utódjává tartottuk kegyesen választandók és nevezendőnek, sőt választjuk, nevezzük jelen levelünk erejénél és tanuságánál fogva. Egyben felhatalmazzuk az ezennel kinevezett gróf *Majláth* Gusztáv segédpüspököt mostan akkorra, hogy *Lönhart* Ferencz *erdélyi püspök* elhalálozása esetében az *erdélyi püspöki széket*, külön adományozás avagy bevezetés nélkül elfoglalja és az ezen püspökséggel összekötött illetmények, jogok és egyéb hasznok élvezetébe lépjen..

Kelt a mi őszintén kedvelt hivünk, tekintetes és nagyságos dr. *Wlassics* Gyula vallás- és közoktatásügyi magyar miniszterünk, valóságos belső titkos tanácsosunk által, Bécsben Nagy-Boldog-Asszony hava huszonnyolczadik napján, Urunk ezernyolczszázkilenczvenhetedik esztendejében, Magyar, Cseh, stb. országi uralkodásunk negyvenkilenczedik évében.

FERENCZ JÓZSEF, s. k.,

Dr. Wlassics Gyula, s. k.

30/1900. sorszám.

(Bélyeg.)

Ezen másolat a főtisztelendő Pucher Anaklét szentferenczrendi áldozár által irodámban felmutatott eredeti oklevéllel összegyeztetvén, ezt mindenben szószerint megegyezőnek tanusitom.

Gyulafehérvárott, 1900. ezerkilenczszázadik évi junius hó 1. első napján. Dijak: hit. dij 1 kor. bélyeg 1 kor. összesen 2 kor. P. H. Dr *Téri* Ödön s. k., *kir. közjegyző.*

Kommentárt nem füz hozzá a Közmüvelődés, — felesleges is.

—

Néppárti gyülések.

Junius hó 10-én, vasárnap *Kecskeméten* és *Bars-Verebélyen* nagy gyüléseket rendez az országgyülési néppárt, mely a tavaszi és nyári vasárnapokat szervezkedés munkájára használja fel. Kétségkivül mind a két gyülésen nagy számmal fognak részt venni az érdeklődők. A két népgyülés programmját itt közöljük:

Kecskeméten: 1. Elnöki megnyitó. Tartja: Rakovszky István, cs. es kir. kamarás, országgy. képviselő. 2. Az egyházpolitikai törvényekről. Tartja: Kaas Ivor báró. 3. A néppárt országgyülési szerepléséről. Tartja: Molnár János p. főpap, országgy. képviselő. 4. Elnöki zárszó.

Verebélyen: 1. Elnöki megnyitó. Tartja: Zichy Nándor gróf. 2. A néppárt gazdasági programmjáról. Tartja: Markovics János, papnev. korm. 3. Az országgyülési néppártról. Tartja: Buzáth Ferencz, országgy. képviselő. 4. A néppárt feladatairól. Tartja: Kálmán Károly, országgy. képviselő. 5. Elnöki zárszó.

———

A káptalan válasza.

— A Sz. László-templom ügyében. —

A városi tanácsnak az uj városház épitésével kapcsolatosan a Sz. László templom ujjáépitése ügyében a váradi káptalanhoz intézett megkeresésére a főt. Káptalan a következő választ adta:

Tekintetes

dr. Bulyovszky József polgármester urnak

Helyben.

Azon ügyet, melyet Nagyvárad város érdemes tanácsa f. évi ápril 25-én tartott üléséből 3969. sz. a. kelt nagybecsü átiratával Káptalanunk elé terjeszteni szives volt, t. i. a Szent László-téri kath. plebánia-templom eltávolitásának és helyette az utoljára reáliskolául szolgált régi püspöki székház helyén egy általunk épitendő uj plebánia egyháznak eszméjét — Káptalanunk minden körülményre kiterjedő megfontolással és megszivleléssel beható tárgyalás alá vette, annak tudatában és érzetében, hogy Isten dicsőségéről, alapitó királyunk és védőszentünk cultusáról és ugyszólván ikertestvéreinknek: e városnak átiratban hangoztatott némely érdekeiről van szó.

Mindezen szempontokból lefolytatott tanácskozásnak eredménye azon egyértelmüleg és egyhangulag hozott határozatunk, hogy ragaszkodunk a kegyuraságunk alatt álló ezen plebánia templom jelenlegi helyéhez és mostani épületéhez —

nemcsak azért, mert a szép szempontjából a Dunkel-féle házzal egy vonalba eső jelenlegi templom a Szt. László-tér egyik sarkát betölti és a teret szabályossá teszi, mig ellenben eltávolitása esetén a Dunkel-féle ház a térre ép oly hátrányos kiugrást képezne, mint annak másik sarkában a Kovács-féle ház;

nemcsak azért, mert e templom miatt az eddig is lebonyolitott közlekedést akadályozva nem látjuk, még a fejlődő viszonyokkal szemben jövőre sem, amennyiben a közlekedés ujabb eszközeinek e templom déli oldalán tág tere van; és sok város nagyobb számu lakosság és élénkebb forgalom mellett szükebb téren birja templomát;

hanem ragaszkodunk ezen templom jelenlegi helyéhez és mostani épületéhez főképen a mult iránti köteles és megokolt kegyelet szempontjából, mely kegyeletet csak akkor volna szabad mellőznünk, ha e templom a rendes istenitiszteletek alkalmára kicsiny, a hozzá tartozó hivek száma pedig emelkedőben volna, — aminek az ellenkezője áll, — továbbá, ha e plebánia területén más kath. templomok a hivek számára nem volnának, vagy megfogytak volna, ami szintén nem történt; végül ha a tervezett uj templom a vásár és közlekedés zajának szintén csak ugy nem leendene kitéve, mint ki van téve a mostani.

Midőn ezek szerint a hivek lelki üdve munkálásának minden tekintetnél magasabb szempontjából uj templomra tulajdonképen szükség nincs, nekünk sincs mentő okunk magunkat tultenni azon kegyeleten, mely kegyelet amint a helybeli ruthén kath. hitfeleinknek is csak fönntartással engedte át a régibb székesegyház szerény hajlokát: ugy és még inkább füz bennünket másfél század emlékeivel ezen, bár nem monumentális, de e város fejlődését látott épülethez, mint későbbi székesegyházhoz; sirboltjában őseink hamvaihoz és ekként mostani helyéhez oly mérvben, hogy ha bármely, akár örvendetes, akár szomoru esemény csakugyan egy uj pelbánia templom épitését tenné szükségessé: magunk is hisszük, utódaink nevében is azt mondhatjuk, hogy az uj egyház méltóan szintén csak a mostaninak helyén épülhetne fel.

Ezek voltak a tekintetes városi tanács és mindenki igazságos, meg méltányos elismerésére számitó okai elüljelzett egyhangu határozatunknak. Melyről mindőn a tek. városi tanácsot ezennel minden tisztelettel értesitjük, egyszersmind nagyrabecsüléssel fogadott ajánlatának tárgyát további szabad rendelkezésére visszabocsátjuk.

UJDONSAGOK.

—

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 20 fillérért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5-ig 40 fillérért. Más időben 1 korona.

Jun. 6. A bihar megyei tanitótestület ülése.
Jun. 9. Önkéntesek juniálisa a Püspök-fürdőben.
Jun. 12. A Kath. Kör juniálisa a Püspök-fürdőben.

—

* **Személyi hirek**. Tegnap d. e. utazott el a legényegyletek évi megtekintésére *Schiffer* Ferencz kanonok, az orsz. legényegyleti szövetség elnöke. Itt léte, a diszgyülésen mondott remek beszéde után soká emlékezetes marad. — Tegnap d. u. 5 órakor utazott el báró *Gerliczy* Ferenczné, *Fejérváry* Gizella bárónő. A bámulatos gyöngéd, leereszkedő főrangu urnőt a legényegylet elöljárósága s az egylet tagjai közül a kiküldöttek üdvözölték még egyszer, kinek tiszteletére a káptalan több tagja is megjelent.

* **Az egyetemi ifjak üdvözlése.** Az a lelkes és hazafias mozgalom, mely a budapesti egyetemi polgárság körében a magyar nemzeten ejtett sérelem megtorlására, a szt. keresztek megcsonkitása következtében megindult, mindenütt széles e hazában jóleső visszhangra talált. Már többfelől üdvözölték őket hazafias magatartásáért. Ujolag a helybeli *kir. kath. jogakadémia* polgárai körében indult meg akczió, hogy a fővárosi kartársakat üdvözöljék. Tekintettel azonban az év végére, nem lehet ifjusági gyülésből kifolyólag üdvözölni őket s igy tömeges aláirásokkal ellátott nyilt levelet szándékoznak küldeni. A nemes eszméért mindenesetre dicséretet érdemelnek a jogászok, kik mindig meg tudnak kötelességeiknek felelni.

* **Az uj esztergomi kanonok.** Az esztergomi főszékeskáptalanban megüresedett kanonoki állásra a király, mint a Pol. Ért. jelenti, dr. *Fischer Colbrie* Ágoston pápai kamarást, udvari káplánt, az Augistenaeum magyar igazgatóját nevezte ki.

* **Szent Erzsébet hamvai Aradon.** Aradon tervbe vették egy uj római katholikus templom épitését s a terv megvalósitását a szükségen kivül az a körülmény is sietteti, hogy 1902-ben lessz kétszázesztendős jubileuma az aradi római katholikus egyház fennállásának. E jubileumon akarják felszentelni az uj templomot. Az ünnep jelentőségét növeli, hogy a minorita-rend, mely az aradi egyházat megalapitotta, Aradra akarja vitetni Magyarországi Szent Erzsébetnek, a magyar minorita-rend patrónájának hamvait. Nemrégiben ugyanis a minorita-rend Rómában tanuló növendékpajai az irják Csák Czirjék aradi rendfőnek, hogy Rómában egy kissebb templomban ráakadtak Magyarországi Szent Erzsébet hamvaira. Az érdekes levél adatai ellenkeznek a krónikákkal, melyek szerint Szent Erzsébet Marburgban halt meg, ott temették el és még a tizenharmadik században templomot emeltek hamvai fölé, de a római növendékpapok annyi határozottsággal adják hirül a nevezetes fölfedezést, hogy nem lehet a szavukban kételkedni. Az évszázadok hosszu során megeshetett, hogy a marburgi hamvak Rómába kerültek. E levél nyomán támadt az aradi minorita-házban a gondolat, melynek megvalósitására már megtették a kezdő lépéseket.

* **Kiránduló diákok veszedelemben.** A kolozsvári kath. főgymnásium 26 növendéke több tanárral együtt tanulmányi kirándulásra ment a tordai hasadékhoz. A kirándulók felmentek a menedékház messzelátó tornyába is, a hol a korhadt csigalépcső leszakadt és két diák sulyosan megsérült. A sérültek közül *Polláh* nevezetü tanuló agyrázkódást szenvedett.

* **Egészségi statisztika.** A városi főorvosi jelentés szerint az egészségügyi állapot május hóban a hó első felében uralkodott rossz hideg időjárás folytán kedvezőtlen volt. Az influenza dühöngött járványszerüen. A vörheny sem szünt meg egészen. Az egybeállitott hivatalos statisztika főbb adatai a következők: Élve született 153 lélek; (73 férfi, 80 nő;) kik közül 121 törvényes, 32 törvénytelen. Meghalt 141 ,86 férfi, 56 nő.) Csupán helybeli illetőségü meghalt 101. A szaporodás tehát 11 az idegenek levonásával 52. Kerületenkinti halálozás: I. Ujráros 42. II. Olaszi 34. III. Velencze-Váralja 23, IV. A kórházban: 46. Szegény beteg gyógykezeltetett az orsz. betegápolói alap terhére 495, százzal több mint az előző hónapban. A dajkált csecsemők száma 105 volt. Az egyes nyavalyák közül legtöbb áldozatot követelt a tüdővész, tüdőgyuladás és bélhurut.

* **Partoljuk a hazai ipart!** A hazai ipar lelkes apostolának Hegedüs Sándor miniszternek hathatós kezdeményezésére az Orsz. kereskedelmi Muzeumban hazai ipartárgyakkól rendezett kiállitásnak nagy sikere és országunk iparára gyakorolt üdvös hatása abban is mutatkozik, hogy most a vidéki városok is megkeresték az orsz. iparegyesületét ezen kiállitásnak vidékre való szállitása iránt. Legutóbb a temesvári kereskedelmi egyesület tett ez iránt lépéseket illetékes helyen. Nem hisszük, hogy a hazai iparczikkek ezen sorozatos kiállitása az ország főbb vidéki városaiban nagyobb nehézségekbe ütköznék.

* **Villámcsapás halottai.** Május hó 30-án délután a tiszai-utféli tanyán két ember életét oltotta ki a gyilkos villámcsapás. *Bordás* János ottani gazdálkodó a délutáni zivatar ideje allatt a családjával a konyhában huzódott meg. Bordás János közben a másik szobába indult, a mikor a villám az ajtó nyiláson becsapott és az anya ölében nyugvó gyermeket és a szoba ajtó küszöbén lévő Bordás Jánost érte, a kik szörnyet haltak.

* **Kükedvelői előadás Micskén.** *Baranyi* Menyhért, a micskei rokonszerves földbirtokos szép mükedvelői előadást rendezett. Az előadást f. hó. 3-án, Pünkösd vasárnapján tartották meg, a mikor Tóth Ede darabja a «*Falu rossza*» került szinre. A mükedvelők, a kik nagyobb részt paraszt lányokból és legényekből kerültek, szépen oldották meg feladatukat és nagy élvezetet nyujtottak a nézőközönségnek.

* **Ságh József Nagyváradon.** *Tágh* József a budapesti »Zenelap« szerkesztője, az ismert fővárosi zeneiró és kritikus a pünkösdi ünnepek alatt Nagyváradon időzött, mely alkalommal különösen az egyházi zeneviszonyokat tanulmányozta. Ittléte alatt *Moyzes* Miklós zenetanár vendége volt.

* **Kétezer lap.** A magyar ujságkiadók országos szövetkezete junius 1-től kezdődőleg Ujságkiadók Lapja czimmel Rábel László és Lenkei Zsigmond szerkesztésében lapot ad ki. Az első szám elég érdekesen van összeállitva. Egyebek közt egy czikket is közöl a magyar hirlapirodalomról s e szerint a Magyarországon megjelenő mindennemü lapok száma mintegy 2000. Budapesten van 20 politikai napi- és 13 hetilap. A vidéken 24 politikai napi- és 63 politikai

hetilap jelenik meg. Társadalmi és vegyestartalmu hetilap Budapesten 36, vidéken 199 jelenik meg. Magyar nyelvü lap van Magyarországon összesen 925, a többi idegen nyelvü. A magyar mellett dominál a német nyelvü lapok száma, mely kitesz 155-öt. Van azután szerb lap 31, tót lap 25, román lap 19, horvát lap 2, bunyevácz lap 2, orosz lap 4, lengyel lap 3, franczia lap 3, olasz lap 2, stb.

* **Évzáró vizsgálatok Bucsán.** Mint bucsai tudósitónk értesit, az ottani községi iskolában f. hó 2-án tartották meg az évzáró vizsgálatot, mely egyszersmind *Véber* Kálmán kántor-tanitó buzgó müködésének a fényes elismerése. Az iskolás gyermekek szép sikert mutattak fel, különösen a magyar nyelvből, a mi Véber nagy tevékenységének köszönhető. A vizsgálat befejeztekor *Végh* Vincze plebános, vizsgálati elnök, elismerését fejezte ki s továbbra is kitartásra buzditotta a derék népnevelőt.

* **Ékszer-lopás.** Épületes lopás nyomára jött a nagyváradi rendőrség. Kolozsváry főutczai ékszerész boltjában a minap egy csinosan öltözött elegáns kalapos hölgy ékszert akart, vásárolni, a ki ugyan nem vásárolt semmit de egy pár csinos gyémánt függőt elemelt. Tegnap azonban a függő megkerült. A németutczai Horváth féle zálogüzletben egy nő függőt, akart elhelyezni, a mi a tulajdonosban gyanut keltett. Hallotta ugyanis, hogy a minap Kolozsváry üzletében egy pár függő eltünt, s a függőt átküldte Kolozsváryhoz, a ki abban tulajdonát ismerte fel. Mikor az asszonyt kérdőre vontak, kijelentette, hogy a függő nem az övé, azonban egy kalapos hölgy küldte vele, a ki, lakásán várja. A késlekedés azonban nyanut keltett az otthon várakozó hölgyben és minden feltünés nélkül elillant. A rendőrség szorgosan kutat a kedves ékszer-tolvaj után.

* **Elveszett.** A püspök-fürdői mulatságon hétfőn elveszett egy gyöngyökkel ékesitett arany óraláncz. A becsületes megtalálót kérjük, legyen szives azt a szerkesztőségünkben átadni.

A zugligeti katasztrófa.

Budapest, junius 5.

Megrenditő katasztrófáról ad hirt budapesti tudósitónk. Pünkösd másodnapján a főváros szórakozni vágyó közönsége kikivánkozott a zöldbe, hogy kipihenje heti terhes fáradalmait s a tengernyi nép egész ellepte a nyári mulatókat. Este felé a családok már haza lelé iparkodtak s a nyüzsgő tömeg a zugligeti végállomáson várta az érkező villamost.

A mint a 24-es számu villamos beérkezett, a türelmetlen várakozók megrohanták a kocsit s teljesen megtöltötték. A nagy tolongásban a vezető és fékező már nem tudtak feljutni, a miközben a fék megoldódott és a villamos megindult. Nyilsebesen végigfutott előre s már majdnem egy kilométernyi utat tett meg, a mikor a virányos uti fordulónál a kocsi kizökkent a vágányról s nehány méternyire ugy rohant, a mikor egy villámvezető vasoszlopba ütődve a jobboldali árokba fordult. Az óriási zajba belevegyült az utasok kétségbeesett jajveszékelése és haldoklók hörgése, a mi még inkább fokozta az izgatottságot.

Borzasztó látvány tárult a szemlélő elé. A mentők kisérteties fáklya fényénél nő-férfi voltak láthatók a kocsi roncsai alatt kik kétségbeesett vergődésében kiáltottak segitségért, azonban voltak összetörött sebesültek is a kiknek már nem kellett segitség, *Négy* halottja és számtalan nagy zuzódásokat szenvedett sebesültje van a katasztrófának, a kiket a János-kórházban vettek gondos ápolás alá.

A szemtanuk állitása szerint megható jelenet volt a mikor Fábry Alfréd kassa—oderbergi vasuti főmérnök vérbefagyott feleségét felismerte. Gyorsan segitség jött a nő megmentésére, azonban már mind hiába volt, néhány sóhajtás után meghalt: A második halott *Brandveiner* Mór, a kassa—oderbergi vasut főmérnöke, a ki Fabryékkal jött Budapestre. A harmadik halott *Gromma* Gyuláné, pesti kereskedő 28 éves neje, a ki, helyszinen azonnal meghalt.

Utoljára akadtak még egy haldokló sebesültre, kiben *Schneider* Kálmán kereskedő segédre ismertek fel, a ki rövid kinlódás után kiszenvedett. A széleskörü vizsgálat folyik, mely majdan kideriti, hogy tulajdonképen kicsoda az oka a nagy szerencsétlenségnek.

Budapest, junius 5. (Saját tudósitónktól.) A hétfői nagy vasuti szerencsétlenségnek, mint telegrafálják, egy elterjedt hir szerint, *egy barnakabátos fiatal ember az okozója*, a ki a kocsi elején állott.

— *Menjünk már*, — *türelmetlenkedett a fiatalember amugy is sokat várakoztatják az embert*, — és ezzel a féket megrántotta.

A budapesti rendőrség erélyesen nyomozza az katasztrófa okozát.

EGYESÜLETEK.

Választmányi ülés. A nagyváradi kath. kör választmánya ma szerdán, junius 6-án d. u. fél 6 órakor ülést tart.

A régészeti és történelmi egylet közgyülése.

A közönségnek lehető legnagyobb részvétlensége mellett ment végbe. Igaz ugyan, hogy meleg idő járt, nyári meleg, hogy délelőtt fél 11-re volt tüzve a kezdete, de a jelenlevők száma a 20-on alul maradt. Az elnök főispán távollétében *Gálbory* Sámuel alelnök nyitotta meg a gyülést, kinek beszédje után *Makkay* József karkáplán olvasta föl *Gyalokay* Jenő tüzérfőhadnagy ügyes értekezését az 1848. szept. 2-iki perlaszi ütközetről, melynek egyes részleteit illetőleg megboldogult édesatyja irományai között talált eddig kiadatlan adatokat. Közelről érdekelhette a váradiakat *Cséplő* Péter tanár értekezése is, melyet *Némethy* Gyula dr. olvasott fel s melyben a szerző a bihari ásatások eddigi eredményeiről számolva be, oda következtetett, hogy a bihari Földvárat a beköltözött magyarok egy ezelőtt ott létezett dák kővár fölé rakták. A titkári jelentésben Némethy Gyula dr. beszámolt az egyesület tudományos és müvészeti alkotásairól a kovácsi és bihari ásatásokat, a muzeum uj modern festményeit emelte ki, valamint *közzétéve az egylet abbeli alapos reményét, hogy rövid időn a magyar kormánytól 8000 koronányi rendkivüli segitségben fog részesülni, melyet a Muzeumépületen fekvő adósság törlesztésére lehet majd forditani.* Mig azonban az egylet a felsőbb tudományos és hivatalos körök részéről a legmesszebb menő pártfogásnak örvend, a *közönség közönye* még mindig igen nagy mérvü az egylet és a muzeummal szemben. A látogatók száma évről-évre csökken, pedig a gazdag, szép és változatos muzeum mindig tud valami ujat mutatni az érdeklődő közönségnek. Milyen nagy lármát ütnek a rendezendő képkiállitásból, holott a muzeum állandó képkiállitás müélvezetében részesiti a közönséget. A régiségtárőr jelentése, mely hosszu listát tartalmazott, eléggé dokumentálta, mennyire gyarapodik a gyüjtemények tartalma folytonosan. Az egylet pénzügyét annyiban mondhatjuk kedvezőtlennek, hogy a tagdij hátralékok sehogyse akarnak fogyni, amennyiben az egylet vezetősége, nehogy a közönséget elriassza, nem örömest nyul kevésbbé barátságos eszközökhöz jogai érvényesitésére.

Végül ide iktatjuk még a jelen voltak névsorát, amely minden beszédnél jobban jellemzi az állapotot.

Gálbory Sámuel h. elnök, Karácsonyi János alelnök, Cséplő Péter muzeumi őr, Bereczky Géza pénztáros, Makkay József könyvtáros, Hegyesi Márton ügyész, Ritoók Zsigmond, Bozóky Alajos dr., Mezey Mihály, Baróthy Pál választmányi tagok. Némethy Gyula titkár. Vendégek: Radnai Farkas, Bunyitay Vincze, Grócz Béla, Fetser Antal, Steinberger Ferencz dr. kanonokok, Szemethy Géza dr., Peszeky Ferencz. Nem többen.

Igazságszolgáltatás.

A kir. tábla uj tanácsjegyzője. A m. kir. igazságügyminiszter dr *Bazála* Béla margittai kir. járásbirósági albirót a nagyváradi kir. táblához tanácsjegyzőül rendelte be.

A dömsödi gyilkosság. Dömsödön két ember elemésztett méreggel egy elméjében megháborodott, beteg asszonyt, mely büntettökért ma állotta a pestvidéki esküdtszék előtt.

Halász Dániel dömsödi napszámosnak volt a felesége az áldozat. Az asszonyon nagy betegsége után az elmebaj tünetei mutatkoztak. Férje és sógornője özvegy *Váczy* Andrásné, ápolta s mindinkább terhükre vált a beteg. Ekkor merült fel a férjben a gondolat — hogy erőszakkal teszi el utjából beteg feleségét. Ilyen gondolattal fordult özv *Váradi* Istvánnéhoz, a ki gyufaoldatot adott Halásznénak, melytől egy napi kinlódás után után meg is halt.

Persze, hogy kitünt, mi okozta halálát, s csakhamar mindhárman vizsgálati fogságba kerültek, onnan pedig a legnagyobb bünös Halász Dánielt, az őrültek házába kellett vinni, mert kitört rajta a paralizis. A mai esküdtszéki tárgyaláson tehát csak a nővérét Váczy Andrásnét vonhatták felelősségre a gyikosságért a ki siránkozó hangon vallotta, hogy terhükre volt bizony a beteg, s nem ápolhatták. A másik vádlottat, *Várady* Istvánnét bünsegédként állitották az esküdtek elé. Azt erősitgette, hogy hetekig járt a nyakára Halász Dániel és *«kért valami szert; akitől meghal a felesége.»*

A kihallgatás véget ért ezzel s a tanukra került a sor. Azokat hallgatták ki jóval a déli óra után is.

Budapest, junius 5. (Saj. tud. táv) Mint éjjel érkezett táviratunk jelenti, az esküdtszék késő délutáni órában hozta meg a verdiktet, mely szerint a pest ikir. törvényszék *Váczinét*, mint a büntetest *tizenöt* évi fegyházra, özv. *Várady* Isvánnét pedig mint bünrészest *nyolcz* évi fegyházra itélte.

TANUGY.

Záróvizsgálatok a főgymnáziumban.

A premontrei főgymnásiumban az évzáró vizsgálatokat a következő sorrendben tartjuk:

Junius 7-én: Franczia nyelv 2—3. Müének 2—3. Tornaverseny 4—7. Közösen a reáliskolával a Sport-téren.

Junius 8-án: Vallástan a VII., VI., V. us IV. osztályokban,

Junius 9-én: Vallástan a III., II. és I. osztályokban.

Junius 11-én: Mennyiségtan, Természettan, Ábrázoló geom. a VII. oszt. Magyar, Német,

Görögpótló irodalom, Történelem a VI. oszt. Latin, Görög, Gpirodalom, Történelem az V. osztályban.

Junius 12-én: Magyar, Német a IV. oszt. Földrajz, Számtan, Rajz a III. B) osztályban.

Junius 13-án: Magyar, Német a III. A) oszt. Magyar, Latin a II. B) oszt. Számtan, Rajz az I. A) és B) osztályban.

Junius 15-én: Magyar, Német, Latin, Gpirodalom a VII. oszt. Mennyiségtan, Természetrajz a VI. oszt. Latin, Történelem a IV. oszt. Német, Történelem a III. B) oszt. Földrajz, Számtan, Rajz a II. A) osztályban.

Junius 16-án: Mennyiségtan, Természetrajz az V. oszt. Földrajz, Számtan, Rajz a III. A) oszt. Földrajz, Természetrajz az I A) és B) osztályban.

Junius 18-án: Algebra, Természetrajz, Rajz a IV. osztályban.

Junius 19-én: Görög, Földrajz a VII. oszt. Latin, Görög a VI. oszt. Magyar, Német az V. oszt. Magyar, Latin a III. B) oszt. Latin, Történelem a III. A) oszt. Földrajz, Számtan, Rajz a II. B) oszt. Magyar, Latin a II. A) oszt. Magyar, Latin az I. B) oszt. Magyar, Latin az I. A) osztályban.

Junius 20. és 21-én: A magántanulók irás és szóbeli vizsgálata.

Junius 24-én: 8 órakor Tedeum.

Nagyvárad, 1900. jun. 5.

Premontrei főgymnásium.

SPORT.

Czéllövés. A polgári lövöldébeu május hó 28 és junius hó 4-én tartott czéllövésnél 270 lövéskört 547 találóban 3090 ker, 117 taraczk és 40 mély lövés esett.

Tizenegyes köröket lőttek: Török László 11, Rimler Károly 9, Mezey Mihály 7, Aufricht Alajos 4, Székely Sándor és Kelen Béla kettőt-kettőt.

Tizenkettős kört lőttek: Mezey Mihály 4, Török László 4, Rimler Károly 3, Aufricht Alajos 2, Bügler Gyula 2, és Klein Béla egyet.

Mély lövésekre dijat nyertek: Rimler Károly és Török László.

Körlövésekre: az arany dijat Török László, ezüst dijakat Rimler Károly és Mezey Mihály nyertek.

Kerékpárverseny Nagyváradon. A nagyváradi kerékpár egyesület Pünkösd vasárnapjának délutánján jól sikerült kerékpár versenyt rendezett a Rhédei-kertben A Sport-tér egészen megtelt előkelő közönséggel. A versenyzők között képviselve volt a debreczeni kerékpár egyesület.

A pompás időben lefolyt verseny eredménye a következő volt:

A verseny bizottság a következő volt:

Elnök: Kunz Gusztáv. Verseny-birák: dr Berkovics Miklós, Mezey Mihály, Lasztgalner Kálmán (Debreczen), dr. Benedek János (Debreczen), Rímler Károly, Fényes Manó, Pallay Lajos, Fekete Sándor. Czél-birák: Stern Márton, Blum Géza. Inditók: Balla Dezső, Sichert Ede. Körszámlálók: Lukáts Lajos, Markovits Sándor. Számrendezők: Lévai Márton, Schönfeld Sámuel, Időmérő: Weingärtner Andor. Orvosok: dr. Baróthy Ákos és dr. Kassay Kálmán. Versenytitkár: Fleischakker Hugó. Pénztárnok: Knauer Kálmán. Verseny-intéző: Mezey Mihály.

Pálya-birák: Friedländer Herman, Held S. József, Kelen Béla, Fenyves József, Schwartz Mór, Czillér Imre, Bitró János, Deutsch Ignácz, Kolliner Miksa, Klein Sámuel, Weisz Márton.

Intéző iroda a Sport-pavillonban.

A verseny sorrendje a következő:

I. Megnyitó verseny: 2000 méter 5 kör. Elsőnek, másodiknak kis ezüst, harmadiknak bronzérem.

Indultak:

1. Ifj. Lehman Gusztáv dress fekete tarka sávokkal D. P. K. E. 2. Ehrenreich Jenő dress fehér D. P. K. E. 3. Weisz Bertalan dress fehér D. P. K. E. 4. Barna Géza dress fehér N. V. K. E. 5. Zavodszky Samu fehér N. V. K. E. 6. Grószfeld Dezső fehér N. V. K. E.

Beérkezett:

1-ső ifj. Lehmann Gusztáv. 2-ik Ehrenreich Jenő. 3-ik Weisz Bertalan.

II. Vendégek versenye: 3000 méter $7^1/_2$ kör. A nagyváradi kerékpár-egylet tagjainak kivételével. — Elsőnek nagy ezüst, másodiknak kis ezüst, harmadiknak bronz-érem.

Indultak:

1. Ifj. Lehman Gusztáv, 2. Ehrenreich Jenő, 3. Kövessy Rezső dress fekete D. P. K. E. 4. Weisz Bertalan.

Beérkezett:

1-ső ifj Lehmann Gusztáv. 2-ik Ehrenreich Jenő. 3-ik Weisz Bertalan.

III. Egyleti verseny: 2000 méter 5 kör. Nyitva a nagyváradi kerékpár-egylet tagjainak, kik versenypályán ezen verseny kezdetéig dijat még nem nyertek. Elsőnek, másodiknak kis ezüst, barmadiknak bronz-érem.

Indultak:

1. Barna Géza, 2. Závodszky Samu, 3. Grószfeld Dezső dress fehér N. V K. E.

Beérkezett:

1-ső Závodszky Samu. 2-ik Barna Géza.

VI. Fő verseny: 10000 méter, 25 kör. Elsőnek arany érem (30 korona érték), másodiknak nagy ezüst, harmadiknak kis ezüst, negyediknek bronz-érem. Vezetési-dij nagy ezüst érem.

Indultak:

1. Ifj. Lehman Gusztáv, 2. Ehrenreich Jenő, 3. Kövessy Rezső, 4. Barna Géza, 5. Závodszky Samu, 6. Barna Tibor.

Beérkezett:

1-ső ifj. Lehmann Gusztáv. 2-ik Kövessy Rezső. 3-ik Závodszky Rezső.

V. Juniorok versenye: nyilt 2000 méter 5 kör. 17 évnél fiatalabb ifjaknak, első és másodiknak kis ezüst, harmadiknak bronz-érem.

Indultak:

1. Rózsa József sötét kék, 2. Ungár Lipót világos kék, 3. Weisz Nándor sötét kék, 4. Nozáky Rudolf sötét kék, 5. Hant János sötét kék.

Beérkezett:

1-ső Nozáky Rudolf. 2-ik Rózsa József. 3-ik Weisz Sándor.

VI. Vigasz verseny: 1000 méter, $2^1/_2$ kör. Elsőnek, másodiknak kis ezüst érem, harmadiknak bronz-érem. Nevezés a birói páholynál.

Indultak:

Ehrenreich, Kövessy, Groszfeld, Barna Géza.

Beérkezett:

1-ső Kövessy, 2-ik Groszfeld, 3-ik Steiner.

VII. Mükerékpározás: Elsőnek nagy ezüst, másodiknak kis ezüst, harmadiknak bronz-érem.

Indultak:

Márkusz, Erdődy, Steiner.

Beérkezett:

1-ső Márkusz. 2-ik Steiner.

Szeniorok versenye:

Beérkezett:

1-ső Sichert E., 2-ik Frasser Gy., 3-ik Tieszen A.

Este a Sport-pavillonban társas vacsora volt, ami a legvigabb hangulatban folyt le; vacsora közben a nyerteseknek zajos éljenzés közepette osztották ki a dijakat. A kerékpárosok ezután jókepvü tánczmulatsággal fejezték be a sikerült verseny napját.

REGÈNY-CSARNOK.

Egy festő karierje.

Irta: **Dr. Vucskics Györgyné Szilárdfy Elvira.**

10

— Lehetetlen!

De biz' ugy van! Nem is kell többet festened sem. Ur leszel, mint az apád volt!

— Nem hagyom abba a pályámat! Festő maradok.

A tárlatra felküldte egy nagyméretü képét, mely általános feltünést keltett. A kritika felmagasztalja. Neve egy csapásra ismeretes lett.

Victor, miután átvette az örökséget, felköltözködött anyjával a fővárosba. Müterme csakhamar gyülhelye lett a müvész világnak.

Később utazni ment külföldre.

Tanulmányozta a külföldi müintézeteket, bejárta Olaszország képtárait, a Louvret s azután megint csak visszajött az édes hazába.

Egy este szóba hozták egy képét, mely ágya felett függött!

— Te Victor mondta egyik kollegája — nem Inczédy Livia báróné ült a képedhez modellt?

— Nem ismerem! Hát te?

— Én! Persze, hogy ismerem. Akkoriban nagy müvészbarát volt — ne érts félre s egyuttal ünnepelt szépség!

— Gyönyörü egy asszony, annyit mondhatok . . . Amióta a férje meghalt, vissza vonult falusi birtokára . . . kár . . .

Mig barátja beszélt, Victor ujra maga előtt látta az ő szépséges asszonyát Hallani vélte szavait: Ha eszébe jut az ön erdei modellje — jöjjön el!

Egy napon erősen Eau de Spague parfümös levelet kapott. Kiváncsian bontotta föl. Az elegáns galamb-szürke papirra, erős határozott vonnással ez volt irva?

»Emlékszik?«

A levél bal sarkában egy ismertetés axioma: Sequax fuqax — fuqax sequax! az az! Te futsz utánam s én szaladok előled — én futok utánad — s te szaladsz előlem!

Ezt Inczédy báróné irta.

Barátainak azt mondta, elutazik egy rokonához — anyjának azt, hogy sürgös dolga van.

Felült a legközelebb induló vonatra, s ment Inczédy bárónét látogatni! Utazása alatt egyre azon — tünődött:

Örül-e jövetelemnek?

Megérkezett s mivel az állomáson nem kaphatott kocsit, gyalog indult az Inczédy kastélyba. Az inas felvezette őt az emeletre s bejelentette. A szőke bárónő maga nyitotta ki az ajtót!

— Jöjjön, jöjjön! Ah! hát mégis eljött. Mégis eszébe jutattam? Hallom a tárlatom milyen sikert aratott?

— Hát a mi képünk?

— Ott van az ágyam fölött — az az én őrangyalom!

— Emlékszik?

Victor csendesen mondta rá:

— Akkor nagyon boldog voltam.

Az asszony szürke szeme megvillan!

— Hátmost.

— Valahányszor önt látom méltóságos asszonyom mindig.

— Keresztnevem Livia.

A báróné végignézett a festő elegáns alakján.

— Megváltozott.

— Meglehet! De a szivem nem!

Livia asszony elpirult, jól alltáneki. A festő közel hajolt hozzá:

— Szeret?

— Szeretem!

Victor letérdelt eléje s ugy nézett fel rá, mint egy oltár képre. A szépséges asszony meg mosolyogva borzolta finom ujjaival a festő hullámos haját.

(Folyt. köv.)

MULATSAG.

Egy délután Nizzában. A nagyváradi izr. nőegylet ma, szerdán délután tartja a Rhédey-kertben azt a ponpásnak igérkező mulatságot, a melyre a leleményes rendezőség már hetek óta készül. Ötletes dolgok, virágkozzó. confetti, serpentin stb. vannak felvéve a müsorba. Mindezen kivül van egy nemes czélja a mulatságnak: a jótékonyság.

TAVIRATOK.

A király Bécsben.

Bécs, junius 5. Ő felsége ma reggel Budapestről ideérkezett.

A honi ipar érdekében.

Temesvár, junius 5. Az összes temesvár társaskörök elnökeinek felhivására tegnap a Vigadó nagytermében impozáns népgyülés volt, a melyen az ipar pártolását minden honpolgár hazafias kötelességének nyilvánitották és ez irányban kifejtendő nagy társadalmi akczió szervezésére végrehajtó bizottságot alakitottak

A búr-angol háboru.

London, junius 5. A »Daily Telegraph«-ak jelentik Manibogoból május 31-iki kelettel, hogy Mahon ezredes május 24-én egyesült Hunter tábornok csapataival. A reggeli lapok egy kelet nélküli pretóriai táviratot közölnek, melyet junius 4-én továbbitottak Lourenzo-Marquezből s a mely azt mondja, hogy az angolok bekeritették Pretóriát. A búrok nem fognak ellenállni. A polgármester át fogja adni a várost, mihelyt erre formális felszólitást kap.

Az angolok győzelme.

London, junius 5. Egyik pretóriai távirat szerint Róberts lord Pretóriát teljesen meghóditotta. *A hivatatos bevonulást délután 2 órakor tartották meg*, mely hir Londonban általános örömöt keltett.

Meggyilkolt hittéritők.

Peking, jun. 3. Az európai körökben nagy izgatottságot keltett egy európai hittéritőnek a a meggyilkolása és egy kisérő kozákcsapatnak a megtámadása. A diplomácziai képviselők kormányaiknak táviratoztak, hogy a hajórajok támogassák őket. Az osztrák-magyar követség védelmére a Zenta hadihajóról kiküldött csapat jó egészségben ideérkezett.

Japáni herczeg Bábolnán.

Budapest. jun. 5. (Saját tnd. táv. *Kotohito* japáni herczeg udvari kiséretével tegnap a komárommegyei Ács községbe érkezett, a hol *Darányi* földmivelésügyi miniszter fogadta. A keleti herczeg ezután megtekintette a bábolnai ménest is a mely rendkivül megtetszett neki.

Lipót király Gasteinban.

Gastein, junius 5. Holnapra ide várják *Lipót* belga királyt hosszabb fürdőzésre. A királyt hivatalosan fogják fogadni.

Nyugdijba küldött főkonzul.

Berlin, jun. 4. Focke fokvárosi német főkonzult ideiglenesen nyugalomba helyezték. Utódjául Lindepuistet, a német délnyugat-afrikai kormányzó helyettesét szemelték ki, a ki most a külügyi hivatal gyarmatügyi osztályában van alkalmazva.

Pánik a bikaviadalom.

Páris, junius 5. A tegnapi deuili bikaviadaloknál a matadorok a bika megölésénél olyan ügyetlenül jártak el, hogy a közönség körében nagy fölháborodást okoztak. Egy Aquels nevü svéd ember fölháborodásában revolverrel háromszor a matadorok közé lőtt, a kik közül kettő könnyü sérülést szenvedett.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántúl« eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, junius 5.

Osztrák hitel	718.—
Magyar hitel	719.—
Államvasut	656.25
Rimamurányi	575.—
Magyar jelzálog	452.—
Salgótarjáni	—.—
Wagon-kölcsön	—.—

Határidők.

Budapest, junius 5.

Buza októberre	8.08
Buza áprilisra	7.48
Uj tengeri	5.56
Rozs okt.	7.17
Zab okt.	5.10
Káposzta, repcze, aug.	—.—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. junius 5-én.

Magyar aranyjáradék 4%	96.75
Magyar koronajáradék	91.50
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4½%	100.50
Magyarvasuti kölcsön ezüstben 2½%	100.—
Magyar keletivasuti államkötvény 1876-ból	96.75
Magyar földtehermentesitési kötvény 4%	91.50
Italmérési jog megváltási kötvény	98.25
Horváth-szlavón földtehermentési kötvény	92.50
Magyar nyeremény-sorsjegy-kölcsön	159.59
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	139.—
Osztrák járadék papirban	98.—
Osztrák járadék ezüstben	97.75
Osztrák járadék aranyban	96.75
Osztrák korona járadék	97.—
Osztrák államsorsjegyek	135.—
Osztrák magyar bankrészvény	17.60
Magyar hitelbankrészvény	719.—
Osztrák hitelintézet részvény	717.50
Párisi vista	96.30
20 frankos arany (Napoleond'or)	19.25
Németbirodalmi márka	118.30
London vista	242.20
20 márkás arany	23.66

A szerkesztőért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1900. évi május 1-től.

Budapest k. p. o.—Nagyvárad—Kolozsvár

	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	V. v.
B.-Pest kpu. ind.	6 50	8 30	1 55	5 45	9 15	— —
Bátka »	7 02	8 51	2 08	6 06	9 28	— —
Újszász »	8 28	10 59	3 32	8 40	10 55	— —
Szolnok »	9 07	11 31	3 56	9 27	11 19	— —
Szajol »	9 21	11 50	4 09	9 46	11 33	— —
P.-Ladány »	10 43	2 00	5 28	11 53	12 55	4 54
Báránd »	— —	2 12	— —	12 07	— —	5 11
Sáp »	— —	2 27	†5 48	12 24	— —	5 32
B.-Ujfalu »	11 18	2 47	6 03	12 46	1 33	5 58
M.-Péterd »	— —	3 00	— —	1 00	— —	6 15
M.-Keresztes »	— —	3 12	— —	1 14	— —	6 31
Bors »	— —	3 25	— —	1 28	— —	6 50
B.-Püspöki »	11 48	3 32	— —	1 36	— —	7 02
Nagyvárad érk.	11 56	3 42	6 39	1 48	2 11	7 16
Nagyvárad ind.	12 16	3 58	— —	2 06	2 18	12 25
V.-Velencze »	— —	4 05	— —	2 30	2 25	12 32
F.-Vásárhely »	— —	4 16	— —	2 41	— —	12 45
M.-Telegd »	12 48	4 38	— —	3 03	2 50	1 12
Élesd »	†1 02	4 56	— —	3 21	†3 04	1 37
Bév ⊕ »	1 26	5 20	— —	3 45	3 26	2 10
Csucsa »	2 16	6 31	— —	4 53	4 16	3 49
B.-Hunyad »	2 49	7 16	— —	5 32	4 52	4 48
Jegenye »	3 15	7 49	— —	†6 01	— —	5 34
Kolozsvár érk.	3 50	8 33	— —	6 59	5 55	7 04

Kolozsvár—Nagyvárad—Budapest.

	V. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.
Kolozsvár ind.	— —	5 23	7 00	12 32	6 13	11 01
Jegenye »	— —	†6 11	7 59	†1 14	7 16	— —
B.-Hunyad »	— —	6 40	8 37	1 44	7 55	12 20
Csucsa »	3 25	7 09	9 19	2 15	8 37	12 52
Rév »	5 26	7 47	10 08	3 01	9 32	1 34
Élesd »	5 54	†7 59	10 25	†3 15	9 49	†1 48
M.-Telegd »	6 21	8 11	10 42	†3 28	10 07	2 01
F.-Vásárhely »	6 49	— —	11 01	— —	10 27	— —
V.-Velencze »	7 02	8 32	11 10	— —	10 37	2 25
Nagyvárad érk.	7 16	8 38	11 17	3 57	10 44	2 31
Nagyvárad ind.	2 22	8 43	11 36	4 10	11 04	2 38
B.-Püspöki »	2 36	8 52	11 47	— —	11 14	— —
Bors »	2 47	— —	11 54	— —	11 22	— —
M.-Keresztes »	3 12	— —	12 05	— —	11 37	— —
M.-Peterd »	3 30	— —	12 17	— —	11 50	— —
B.-Ujfalu »	4 07	9 23	12 29	4 50	12 05	3 18
Sáp »	4 39	†9 38	12 47	— —	12 25	— —
Báránd »	5 01	— —	1 01	— —	12 41	— —
P.-Ladány »	5 17	10 06	1 34	5 40	1 19	4 03
Szajol »	— —	11 21	3 08	6 59	3 04	5 19
Szolnok »	— —	11 44	3 35	7 32	3 37	5 39
Ujszász »	— —	12 03	3 58	7 50	4 05	5 58
Rákos »	— —	1 37	6 03	9 28	6 52	7 38
B.-Pest kpu. érk.	— —	1 50	6 20	9 40	7 10	7 50

Püspök-Ladány—Debreczen—Érmihályfalva.

	Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	V. v.
P.-Ladány ind.	4 06	1 24	5 35	10 53	2 29	6 06
Debreczen »	5 14	2 33	6 26	11 44	3 36	6.7 41
Érmihályf. érk.	6 35	3 57	— —	1 —	4 58	— —

Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.

	Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v	Sz. v.	Gy. v.
Érmihályf. ind.	6 36	11 17	3 14	5 27	9 14	— —
Debreczen »	7 51	12 36	4 16	7 10	10 27	9 01
P.-Ladány érk.	— —	1 45	5 03	8 40	11 28	9 48

Debreczen—Nagy-Léta—Vértes.

	V. v.	V. v.
Debreczen i.	8 35	4 31
Sáránd »	9 28	5 16
H.-Bagos »	9 41	5 16
H.-Pályi »	10 05	5 48
M.-Pályi »	10 20	5 59
N.-Léta-Vértes érk.	10 43	6 18

Vértes—Debreczen—Nagy-Léta.

	V. v.	V. v.
Nagy-Léta-Vértes ind.	5 25	1 05
M.-Pályi »	5 47	1 30
H.-Pályi »	6 03	1 48
H.-Bagos »	6 18	2 05
Sáránd »	6 40	2 29
Debreczen é.	7 18	3 13

Sáránd—Derecske.

Sáránd ind.	9 38	5 26
Derecske ér.	9 57	5 45

Derecske—Sáránd.

Derecske in.	6 00	1 49
Sáránd érk.	6 20	2 09

Nagyvárad—Szeged—Rókus.

	Sz. v.	Sz. v.	V. v.
Nagyvárad ind.	10 20	4 30	7 00
Ősi »	10 30	4 41	7 16
Less »	10 48	5 01	7 40
Cséffa »	11 03	5 19	8 05
Szalonta »	11 26	5 44	8 46
Kötegyán »	11 46	6 05	9 15
Sarkad »	11 57	6 17	9 31
Gyula »	12 21	6 44	10 01
Csaba érk.	12 42	7 06	10 30
Csaba ind.	2 10	7 41	4 44
Orosháza »	3 10	9 10	5 50
H.-M.-Vásárhely »	4 00	10 02	7 00
Szeged-Rókus érk.	4 35	10 55	7 55

Szeged—Rókus—Nagyvárad.

	Sz. v.	Sz. v	V. v.
Szeged ind.	3 40	10 25	6 40
H.-M.-Vásárh. »	4 38	11 05	7 50
Orosháza »	5 41	11 54	9 20
Csaba érk.	6 35	12 49	10 40
Csaba ind.	7 00	2 33	4 50
Gyula »	7 27	3 05	5 26
Sarkad »	7 47	3 27	5 56
Kötegyán »	7 56	3 39	6 10
Szalonta »	8 23	4 10	6 47
Cséffa »	8 42	4 34	7 18
Less »	9 04	5 00	7 51
Ősi »	9 21	5 19	8 16
Nagyvárad érk.	9 32	5 30	8 31

Nagyvárad—Arad.

	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Nagyvárad ind.	10 20	4 30	7 00
Ősi »	10 30	4 41	7 16
Less »	10 48	5 01	7 40
Cséffa »	11 03	5 19	8 05
Szalonta »	11 26	5 44	8 46
Kötegyán »	11 46	6 05	9 15
Sarkad »	11 57	6 17	9 31
Gyula »	12 21	6 44	10 01
Csaba érk.	12 42	7 06	10 30
Csaba ind.	2 23	7 18	4 32
Kétegyháza »	2 54	7 45	5 38
Arad érk.	3 55	8 48	6 05

Arad—Nagyvárad.

	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Arad ind.	5 10	11 20	9 35
Kétegyháza »	6 14	11 31	10 54
Csaba érk.	6 40	12 57	11 24
Csaba ind.	7 00	2 33	4 50
Gyula »	7 27	3 05	5 26
Sarkad »	7 47	3 27	5 56
Kötegyán »	7 56	3 39	6 10
Szalonta »	8 23	4 10	6 47
Cséffa »	8 42	4 34	7 18
Less »	9 04	5 00	7 51
Ősi »	9 21	5 19	8 16
Nagyvárad érk.	9 32	5 30	8 31

Nyomatott a Szent-László-nyomdában Nagyváradon.